

Ideiglenesen elköltöztek az esperesi hivatalok

Folytatódik a Teleki-ház felújítása

Fotó: Nagy Tibor

A marosvásárhelyi Bernády téren álló Teleki-ház A kategóriás, a több mint 200 éves műemlék épület felújítása halaszthatatlan volt. Lapunkban már írtunk a munkálatok kezdetéről. Az ősz folyamán újabb lendületet vett a restaurálás, ezért a marosi és a maros-mezőségi esperesi hivatalokat el kellett költöztetni innen. A felújítás jelenlegi szakaszáról Henter György vártemplomi lelkipásztor, a marosvásárhelyi egyházközségek kuratóriumának elnöke számolt be.

– Az építési engedélyt ez év januárjában kaptuk meg. Áprilisig sikerült minden más engedélyt beszerezni, aztán meg kellett találnunk a kivitelezőket. Azért többes számban, mert nem csak építkezésről, hanem épületgépészetéről is szó van. Áprilisban kezdtük el a munkát, ami az alapok megerősítésével kezdődött, hiszen a Teleki-palotának nem kőből vagy betonból készült az alapja, csak téglalappon áll. Ezért az idők során a falak megrepedtek, a homlokzat végigrepedt. Az volt a javaslat, hogy mielőtt a vízelvezető rendszert beépítenék a falak mentén, alá kell

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
IDEJÉBEN
megújítani előfizetését!
Ha előfizet,
BIZTOSAN
kézhez kapja
FÉLÁRON!
Telefon:
0742-828-647

Jó válaszok kényes kérdésekre

Második évadját nyitotta meg a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának Kó, papír, olló (KOP) címen indított osztályteremszínházi foglalkozása, amely a múlt évben visszhangos sikert aratott a megyeközponti, szászrégeni és nyárádszeredai középiskolákban.

6.

A kutyatartás egészségügyi előnyei

A kutyatartás csaknem negyedével csökkenti a bármely okból bekövetkező halálozás kockázatát – derült ki egy új metaanalízisből, amelyet az Amerikai Szív Társaság folyóiratában publikáltak a kutatók.

7.

Figyelmeztetés az észak-romániai megyéknek

Az utóbbi időben értesültünk arról a kellemetlen hírről, hogy Ukrajnában, ahol az oltási fegyelem meglazulása miatt a lakosság átlótlottsága 50-59 százalék között van, a torokgyík felütötte a fejét. Gyermekek és például az Ungvári Egyetem orvostanhallgatói is elkapták a diftériát, s a fertőzés Kárpátját is érinti.

8.

Mezey Sarolta

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szakületünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Helyzetelemzés

Antalfi Imola

Amióta Ludovic Orban hivatalba lépett, egyéb sincs, csak kárfelemelés és panaszok. Úgy látszik, hogy a lemondott kormány kicsit „elszabta” a pénzügyeket. A tárcavezetők – elsősorban a pénzügyminiszter – csupa rossz hírt közölt a kormányfővel. Így aztán a miniszterelnök nem éppen derülőt, szerinte nem lehet tartani a bruttó hazai termék (GDP) 3 százaléknak megfelelő deficiencélt, a hiány jelenleg meghaladja a 2,6 százalékot. A szociáldemokraták számlájára írja, hogy 5,2 milliárd lej értékben megkérték a hea-visszafizetések, valamint az országos és a helyi fejlesztési program keretében jóváhagyott munkálatok kifizetése, ami meghaladja az 5 milliárd lejt. Vagyis a PSD-kormány a kiadásokat egyik évről a másikra toltta át. Ami még súlyosabb, hogy 2-3 milliárd lejre rúg az az összeg, amivel a betegállományban levő alkalmazottaknak tartoznak.

A fentiek után már szinte hab a tortán, hogy közel félszáz város mondhatni csődöt jelenthet, ha nem avatkozik be a kormány. A Romániai Városok Egyesülete november 5-én jelezte, hogy baj van, jelenleg 43 olyan város van, amely nem tudja biztosítani év végéig a bérek kifizetését, a működési költségeket, utcai közvilágítás nélkül maradhatnak, az iskolákban nem tudják biztosítani a fűtést, illetve a fogyatékkal élőknek a járulékokat, és azt kérte, hogy a költségvetés-küigazítások utalják ki a szükséges összegeket ahhoz, hogy év végéig kitarson a pénz. Az egyesület képviselői azt kérték, (Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

14., csütörtök

A Nap kel
7 óra 22 perckor,
lenyugszik
16 óra 51 perckor.
Az év 318. napja,
háttravan 47 nap.

IDŐJÁRÁS

Borús idő

Hőmérséklet:
max. 16°C
min. 12°C

Isten éltesse!

Ma ALIZ, holnap ALBERT és LIPÓT napja.

ALBERT: a germán Adalbert (jelentése: nemes és fényes, híres) név német rövidülése.

LIPÓT: a germán Leopold magyar alakváltozata.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2019. november 13.

1 EUR	4,7635
1 USD	4,3251
100 HUF	1,4224
1 g ARANY	203,5824

Megkezdődött a vásárhelyi könyvvásár

Felépültek a standok, megérkeztek a kiadók, szerda este már előadással várta látogatóit a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár. Ma, csütörtök délelőtt 10 órakor pedig Balázs Imre József és a Navarra Dance táncosai tárták szélesre a Nemzeti Színház kapuit, ezzel hivatalosan is megnyitva a negyedszázados könyvnyitva szemlét.

Több mint 40 stand több ezer kötete és több mint 100 program várja a látogatókat november 14-e és 17-e között a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban, ahol az erdélyi és magyarországi könyvkiadás legfrissebb köteteit lehet megvásárolni, illetve ahová színházi programokkal, koncertekkel, író-olvasó találkozókkal, gyerekfoglalkozásokkal és számos irodalmi programmal csábítják a marosvásárhelyieket a szervezők.

A 25 éves vásár irodalmi évfordulók bővületében telik. Az idén 60 éves Kovács András Ferenc költő előtt tisztelegve csütörtök este fél nyolctól a Sebő együttes áll színpadra a Kossuth-díjas szerzővel és annak Árdéli szép tánc című kötete megzenésített verseivel. Vasárnap délelőtt 11 órától pedig Jack Cole *dalai* kelnek életre a színház Nagytermében Fazekas Ernő, Márton Lóránt és Nagy Csongor előadásában.

A pénteki (november 15-i) *Ady-estet* is egy évforduló, Ady Endre halálának

100. évfordulója ihlette. Este 8 órától a Kisteremben Bogdán Zsolt tolmácsolásában kelnek életre a lázadó költő versei.

Ugyanakkor a vásár vendége a 70 éves Balla Zsófia is, aki két legújabb kötetét is bemutatja a vásárhelyi könyvbarátoknak. Az irodalmi programok sora ezzel nem ér véget, pénteken 18 órától *Prózaajándék Vásárhelynek* címmel Darvasi László, Grecsó Krisztián, Láng Zsolt, Németh Gábor és Vida Gábor irodalmi estjére kerül sor Gáspárik Attila és Szegő János moderálásában. Közreműködnek a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának művészei (az irodalmi est ingyenes, de helyjegyet kell foglalni a színház jegypénztárában vagy a biletmaster.ro honlapon). Szombat délelőtt 11 órától pedig a Kisteremben Darvasi László, Grecsó Krisztián, Németh Gábor, valamint Szegő János várja egy kis irodalmi matinéra a látogatókat. A téma: *A mai magyar próza tere, avagy szükség van-e mostanság a Bajza-Toldi-Vörösmarty-támaszra a Petőfi-gyártáshoz?* (nem jegyköteles). Este 7 órától Marie Jones *Kövek a zsebben* című darabja lesz látható a Nagyteremben Rudolf Péter és Kálly Molnár Péter előadásában. A produkciókra a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház jegypénztárában és a biletmaster.ro honlapon válthatnak jegyet.

Idén sem feledkeznek meg a gyere-

kekről, csütörtöktől vasárnapig egész napos könyvhöz, olvasáshoz kapcsolódó gyerekprogramokkal készülnek, illetve a Sebő együttes várja őket „Maros hídja leszakad” címmel egy fergeteges koncertre pénteken 11 órától Nyáradszeredában a művelődési ház nagytermébe, szombaton pedig ugyancsak 11-től a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Nagytermébe.

A szervezők idén is kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a vásár ne csak egy könyves szemle legyen, hanem egy szellemi központ is, ahol író és olvasója egymásra találhat. A szemle vendégei többek között: Balla Zsófia, Balázs Imre József, Borsodi L. László, Darvasi László, Elek Tibor, Fekete Vince, Gáspárik Attila, Grecsó Krisztián, Györfi Kata, Karácsonyi Zsolt, Keresztesi József, Király Kinga Júlia, Kovács András Ferenc, Láng Zsolt, Markó Béla, Mészáros Sándor, Németh Gábor, Rét Viktória, Sárközy Bence, Szávai Géza, Szűcs László, Tamás Dénes, Tibori Szabó Zoltán, Vida Gábor. Velük az irodalmi kávéházban, illetve író-olvasó találkozók, dedikációk alkalmával is találkozhatnak.

Az irodalmi kávéház programja: <http://vasarhely.ro/konyvvasar/irodalmi-kavehaz-itt-az-idei-program/>

A vásár teljes programja: <http://vasarhely.ro/konyvvasar/program-a-teljes-kinalat/>

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 57-es iroda. Borbély Ernő, naponta 8-14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0742-828-647

Megyei hírek

Ingyenes vércukorszintmérés

A Maros Megyei Sürgősségi Kórházban november 14-15-én ingyenes vércukorszintmérés lesz a nemzetközi diabétesz-világnap alkalmából. Csütörtökön és pénteken reggel 8 órától déli 12 óráig várják az érdeklődőket a kórház 4089-es termében lévő laborba. A pácienseket arra kérik, ne egyenek, mielőtt jelentkeznek a vércukorszintmérésre.

Női vállalkozók a porondon

Az Áll a bál – Női vállalkozók a porondon című panelbeszélgetésre várja az érdeklődőket a Női Akadémia november 19-én 18 órától a Bernády Házba (Horea utca 6. szám). A női vállalkozók világnapján sorra kerülő esemény meghívottai: Balázs Panna, Besenyei Sarolta, Kozma Mónika és Zillmann Zsuzsa vállalkozók, akik a Koreck Mária által moderált beszélgetés során megpróbálnak felvázolni egy nőbarát vállalkozói ökoszisztémát és mindazt, amit ez feltételez, helyi, de akár globális vonatkozásban is. A beszélgetésen szó esik majd a női vállalkozások történelméről, statisztikai adatokról, de leginkább a meghívottak személyes és közösségi célkitűzéseiről, tapasztalatairól.

Hármas ünnep Marosludason

November 15-én 18 órakor a marosludasi művelődési házban a magyar szórvány napja alkalmából ünnepi összeállításra kerül sor, amelynek keretében a Fölszállott a páva verseny különdíjasa, a Bekecs Néptáncgyűttes bemutatja az Ember az embertelenségben című táncszínházi produkcióját. November 16-án, szombaton délután 4 órától a húszéves Hajdina-évfordulóra szervezett 17. Kárpát-medence gyöngyei folklórtalálkozó helyszíne szintén a művelődési ház lesz. November 17-én, vasárnap délelőtt 11 órakor Andrásytelepen a Boldog Gizella-templomban hálaadó szentmisét tartanak. Ezután a templomtéren koszorúzás lesz az ifj. gróf Andrásy Gyula szobránál. Ez lesz a helyszíne a bukovinai székelyek ötödik folklórtalálkozásának.

Klubnap a nyugdíjasoknál

A Romániai Nyugdíjasok Szervezetének marosvásárhelyi fiókjá klubnapot szervez december 5-én. Feliratkozni naponta 10-13 óra között lehet a Bolyai utca 36. szám alatti székelyen.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Rocksuli

Énekléstechnikai műhelymunka

November 16-án és 17-én a marosvásárhelyi Rocksuli előadótermeiben (volt bábszínház, Posta utca 2. szám) a budapesti Noa Énektúdió énekléstechnikai műhelymunkát tart.

A Noa Énektúdiót 2011-ben alapították Nagyváradon Nelli és Kiss Enikő énekesnők, azzal a céllal, hogy az érdeklődők számára lehetőséget teremtsenek a profi éneklési technikák elsajátítására. Az évek során egyre bővült az iskola, napjainkban a Noa Énektúdió Budapest legnagyobb, könnyűzenei éneket oktató magániskolája, hat szakképzett tanárral és közel hetven diákkal. A marosvásárhelyi műhelymunkát a Rocksulival közösen szervezik. A workshopon négy tanár vesz részt, Nagyváradon Nelli igazgató, valamint Mayer Blanka, Migály Szilvia és Ferencz Mari.

November 16-án, szombaton 18 órakor a Rocksuli székelyhelyén találkoznak a résztvevőkkel. Az oktatás vasárnap 10 órától kezdődik. *A hang regiszterei* címmel előadást tart Ferencz Mari, míg Migály Szilvia az éneklés és mozgás kapcsolatáról beszél és tart gyakorlati bemutatót. 12-től Mayer Blanka hangzóképzés-gyakorlatokat vezet, illetve Nagyváradon Nelli a szöveghasználati és alternatív éneklési technikákról értekezik.

14 órától az oktatók egyéni gyakorlatokat végeznek a résztvevőkkel.

Fotó: Sólyom Sándor

A részvétel ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött. Érdeklődni és előjegyezni a következő elérhetőségeken lehet: Ferencz Mari (mariferencz@gmail.com, telefonszám: 0749-205-316), Hints Zoltán (rocksuli.mvh@gmail.com, telefonszám: 0723-205-351). (v.g.v.)

Népdal- és nótaverseny

Kedves népdal- és nótakedvelő gyermekek, pedagógusok, szülők, fiatalok és felnőttek!

A marosvásárhelyi Kéknefelejcs Nótatársulat szervezésében ötödik alkalommal kerül sor a megyei tanács, a helyi RMDSZ, a Marosvásárhelyi Rádió, az Erdély tv, a Tv 1 televízió-

adó és a Bethlen Gábor Alap Zrt. támogatásával a *Kéknefelejcs* népdal- és nótaversenyre. A verseny célja a tehetségek felkutatása, hagyományaink ápolása, megőrzése, népdalainknak a fiatal korosztályal való megismertetése és megszerettetése.

Időpont: november 17., de. 9 óra.

Helyszín: Marosvásárhelyi Művelődési Líceum.

Jelentkezni a versenyre a 0743-201-499-es telefonszámon vagy a tabor.abram@gmail.com postacímen lehet november 16-ig. A beiratkozási űrlapot a helyszínen a verseny napján 9 és 10 óra között kell kitölteni.

A szervezők

RENDEZVÉNYEK

EKEArt

November 15-én, pénteken este 6 órától a marosvásárhelyi Bernády Ház emeleti galériájában (Horea utca 6. szám) megnyitják az Erdélyi Kárpát Egyesület marosi osztálya által a nyolcadik alkalommal szervezett EKEArt 8. fotóbiennálétét, és díjazták a legjobb alkotásokat. Az egyesület a kiállítással szeretné felkeltetni az érdeklődést a természet szépsége és élővilága iránt, ugyanakkor népszerűsíti a kulturális és épített örökséget. Az EKE-tagoknak a következő kategóriában kellett beküldeniük fotókat: természetjárás (tájfotók), élővilág a természetben és mak-

rofotográfia, kulturális örökség, alakzatok és formák a természetben.

Tékás könyvbemutató a Kultúrpalota Kistermében

November 16-án, szombaton 16 órától a Kultúrpalota kistermében bemutatják Deé Nagy Anikó és László Lóránt Gróf iktári Bethlen Zsuzsanna és szakácskönyve című könyvét. A szerzőkkel Egyed Emese irodalomtörténész beszélget, a bemutatót meghívottja Németh Zsolt, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke. Az est házigazdája Lázok Klára, a Teleki-Bolyai Könyvtár főkönyvtárosa és H. Szabó Gyula, a Kriterion Könyvkiadó vezetője.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁMMENEDZSER:** Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujasg.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. **APRÓHIRDÉTES:** Petres Emilia.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 8-16 óra, péntek: 8-15 óra, szombat zárva, vasárnap: 10.30-14.30 óra között.

642357800069
ISSN 1220-3475 (print)
ISSN 1584-3238 (online)

Elnökválasztás

Az RMDSZ lelkiismereti szavazásra biztat

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség arra biztatja a szimpatizánsait, hogy szavazzanak lelkiismeretük szerint az elnökválasztás november 24-én tartandó második fordulójában.

A döntést Kelemen Hunor, a szövetség elnöke jelentette be szerdán Kolozsváron, a Szövetségi Állandó Tanács (SZÁT) ülése után.

Kelemen Hunor elmondta, a választások első fordulóját követő három napban a második fordulóba jutott jelöltek egyike sem kereste meg az RMDSZ-t, hogy a szövetség támogatását kérje. „Ilyen körülmények között nem tudunk, nem is akarunk kampányolni egyik jelölt mellett sem. A választók bölcsességében bízunk. Arra biztatjuk őket, hogy vegyenek részt a választáson, mert mindig ezt javasoljuk, és szavazzanak a józan eszük szerint” – fogalmazott Kelemen Hunor.

A választás második fordulójában a jobbközép Nemzeti Liberális Párt (PNL)

jelöltje, Klaus Iohannis jelenlegi elnök, és a Szociáldemokrata Párt (PSD) jelöltje, az októberben leváltott miniszterelnök, Viorica Dăncilă mérkőzik meg egymással.

Újságírói kérdésre válaszolva Kelemen Hunor kijelentette: az összes elégedetlensége és haragja ellenére ő maga az Európai Néppárthoz (EPP) tartozó jelöltre (Klaus Iohannisra) fog szavazni.

Az RMDSZ elnöke arról is beszámolt, hogy a SZÁT elemezte az elnökválasztás első fordulójában elért eredményeket. Kijelentette: az adott körülmények között, a politikai, társadalmi környezetben jó eredménynek tekintik az RMDSZ jelöltje által elért 3,9 százalékos szavazatarányt. Elmondta: az RMDSZ 2016-ban megtörte a csökkenő szavazatok trendjét, azóta minden választáson jobb eredményt ér el, mint a korábbi hasonló választáson. Újságírói kérdésre válaszolva kijelentette: a romániai magyarok

6,5 százalékos számaránya mellett azért számít jó eredménynek a 3,9 százalék, mert államelnök-választásról van szó, amikor a magyarok egy része haszonelvűen szavaz. Olyan jelöltre adja a szavazatát, akinek van esélye megnyerni a választást. „Nem mondjuk, hogy győztünk, azt akkor mondhatnánk, ha megnyertem volna a választást. Azt mondjuk, hogy jó eredményt értünk el” – magyarázta.

Arra a kérdésre, hogy az RMDSZ kész-e együttműködni a Magyar Polgári Párttal (MPP) és az Erdélyi Magyar Néppárttal (EMNP) a jövő évi önkormányzati és parlamenti választások sikere érdekében, Kelemen Hunor kijelentette: „2014-ben és 2016-ban is együttműködtünk, 2020-ban sem fog rajtunk múlni”. Hozzátette, kívülről úgy néz ki, hogy mindkét kisebb pártnak belső problémái vannak. „Ha ezeket megoldották, tudunk foglalkozni a jövővel is” – fűzte hozzá. (MTI)

November 15. – a magyar szórvány napja

Az Országgyűlés 2015. november 3-án a határon túli magyarság iránt viselt, az alaptörvényben rögzített felelősségnek megfelelően november 15-ét, Bethlen Gábor (1580-1629) erdélyi fejedelem születésének és halálának napját a magyar szórvány napjává nyilvánította. Az Országgyűlés felhívta az intézményeket, szervezeteket, és egyúttal felkérte a polgárokat arra, hogy a nemzet szerves részét alkotó szórványmagyság támogatásának egy kiemelt napot szenteljenek, és ettől az évtől kezdve ezt a napot közösen, méltó keretek között ünnepeljék meg.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség nagyváradi kongresszusa már 2011. február 27-én határozatban nyilvánította november 15-ét a magyar szórvány napjává, amelyet Erdélyben 2011 óta ünnepelnek meg. A döntést ezzel indokolták, hogy az anyaország határain kívül többen, kisebbségben és szórványban élő magyarok sajátos gondokkal küszködnek, és közülük leginkább a szórványban élők veszélyeztetettek.

A magyar szórvány napján a főszereplők a szórványban élők, kultúrájuk, mindennapjaik bemutatása áll előtérben. Szórványon az olyan, helyben – tehát nem migráció következtében – kisebb-

séggé vált, összefüggő területi kapcsolattal nem rendelkező kisebbséget értjük, amely idegen nyelvi környezetben él a Kárpát-medencében és Moldvában, és az asszimiláció következtében fokozatosan veszít tömbszerűségéből. A szórvány függ az adott település lélekszámától, iskolarendszerének és egyéb intézményrendszerének meglététől, fejlettségi szintjétől is. Létszáma nehezen meghatározható: a Kárpát-medencében 200 ezer és 1 millió között ingadozik. A szórványosodási folyamat egyre gyorsul, a határon túli magyarsághoz tartozók közül egyre többen élnek így, megmaradásukra döntő hatással van az adott ország nyelvpolitikája.

Mivel a szórványban élőknek az elsődleges problémát a nyelv, a kultúra megtartásának eszközei, a közüntézményekben az anyanyelv használata jelenti, az anyaország világos szórványstratégiájára van szükség. A magyarság megmaradásának biztosítása ott a legnehezebb, ezért akár területenként is külön programokat kell alkotni, hogy megállítsák a szinte már megállíthatatlan folyamatokat. Ennek érdekében már 2011-ben megalakult a Kárpát-medencei Magyar Képviselek Fórumának szórvány-munkacsoportja. Az anyaország jelentős összegekkel támogatja a szórványban élő magyarság védőbástyáinak számító magyar szervezeteket és intézményeket.

Folyamatos a konzultáció a szórványban élőkkel, a Bethlen Gábor Alapból több intézményt és programot támogatnak és támogatnak, a cél e közösségek megerősítése.

A Romániában első alkalommal 2011. november 12-13-án megtartott központi ünnepségek helyszíne a Hunyad megyei Déva volt. Az RMDSZ szórványkonferenciáján megállapították, hogy a szórványkollégiumok létrehozása, működtetésük és fejlesztésük jelentős mértékben hozzájárul az anyanyelvű oktatás beindításához és megerősítéséhez azokban a térségekben, ahol a magyar nyelvű oktatás feltételei nem biztosítottak. Az ünnep alkalmából alakult meg Brassóban az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács szórványtanácsa.

2012-ben az RMDSZ bejelentette, hogy szórványmenedzser-szolgálatot indított, melynek keretében 14 szórványkollégium működését támogatja, és próbálja megakadályozni a településeiken tíz százalék alatti arányt képviselő, elszórtan élő magyarok asszimilációját. A szervezet műemlék-örökbefogadási programot is indított az erdélyi magyar kisközösségeknek. Az RMDSZ tavaly közölte, hogy a szórványkollégiumi rendszer kialakítása után az úgynevezett afterschool-program (délutáni foglalkozások) kiterjesztésével akarja növelni az anyanyelvű oktatás vonzerejét. (MTI)

Kisebbségi kormány alakítására tesz javaslatot a moldovai Szocialista Párt

A moldovai szocialisták támogatják Igor Dodon államfőnek azt a javaslatát, hogy egy kisebbségi, szakértői kormányt hozzanak létre, miután megbukott a Maia Sandu vezette kabinet – közölte a párt vezetése szerdán, az államfővel folytatott konzultációjuk után.

„Ezzel összefüggésben bejelentjük, hogy készek vagyunk a párbeszédre minden képviselővel és parlamenti frakcióval, hogy meghatározhatjuk a szakértői kormány létrehozásának

legjobb módját” – olvasható a párt állásfoglalásában. Néhány órával korábban Zianida Greceanii, a szocialisták frakcióvezetője még új kormány alakítására tett javaslatot eddigi koalíciós partnerüknek, az Európa-barát Most (ACUM) pártszövetségnek, leszögezve ugyanakkor, hogy Sandut nem támogatják többé a miniszterelnöki tisztségben.

Sandu kabinetje a szocialisták által kezdeményezett parlamenti bizalmi szavazáson bukott meg. (MTI)

Szabadtéri galéria lett a híres Lennon-fal Prágában

Szabadtéri galériává alakították át a prágai Kampa szigeten lévő híres John Lennon-falat a Máltai Lovagrend, a kertfal tulajdonosa. A mintegy két hónapig tartó átalakítás után a híres fal péntek óta újra látható, és bizonyos szabályok szerint újra lehet rajta üzeneteket küldeni másoknak.

A Lennon-fal a hetvenes évek elején jött létre, amikor a lovagrend kertjének falán, a Velkopřerovské téren megjelentek a korabeli szocialista rendszert bíráló első versek, szövegek. Később egy Lennon-portré is felkerült a falra, amely akkoriban a prágai fiatalok és olykor az ellenzéki találkozóknak népszerű színhelyül is szolgált.

A szocialista hatóságok a Lennon-falat rendszeresen átfestették, de az mindig

megújult, és bekerült az útikalauzokba is mint Prága egyik idegenforgalmi látványossága. Az utóbbi években azonban a népszerű hely gyakran vált főleg külföldi turisták prédájává, akik számos esetben értelmetlen és durva jelszavakat, jelképeket festettek a falra.

A Máltai Lovagrend és a prágai belváros önkormányzata ezért júliusban lezárta és néhány hónap alatt teljesen felújította a falat, amelyet ezentúl a rendőrség fog felügyelni.

A híres fal mintegy 150 négyzetméteres festményének új változatán is John Lennon portréja dominál, amely egy világtérképen van elhelyezve. Mellette egy híres Lennon-dal címe található (All You Need is Love), majd a szabadság és szerelem szavak harminc nyelven, köztük magyarul is. A színes szabadtéri galéria 30 cseh és

külföldi művész közös munkájának eredménye. A fal művészeti koncepcióját Pavel Stastny cseh képzőművész dolgozta ki.

A Máltai Lovagrend ugyanakkor pénteken nyilvánosságra hozta azokat a szabályokat is, amelyek betartása mellett a látogatók maguk is üzeneteket írhatnak vagy képeket festhetnek a fal kijelölt részeire. A szabály legfontosabb része, hogy csak könnyen lemosható íróeszközöket lehet használni, és tilos bármiféle spray használatát.

A nagyobb törvényi védelem érdekében Prága belvárosának önkormányzata a Lennon-falat hivatalos emlékhellyé nyilvánította.

A fal mellé rövidesen többnyelvű táblákat helyeznek el, amelyek tájékoztatják a látogatókat a hely történetéről és a viselkedési szabályokról. (MTI)

Ország – világ

Újabb bizalmatlansági indítvány

Viorica Dăncilă szociáldemokrata pártelnök megerősítette, hogy a Szociáldemokrata Párt (PSD) jövő év februárjában bizalmatlansági indítványt nyújthat be a Ludovic Orban vezette liberális kormány ellen. Dăncilă, aki bejutott az államelnök-választás második fordulójába, kijelentette, pártja az Orban-kormány által bevezetendő megszorító jellegű kormányprogram miatt nyújtana be bizalmatlansági indítványt. Hozzátette, nagyon aktív ellenzéket fog-nak képviselni, hiszen megígérték, hogy nem fogják engedni, hogy a nyugdíjasokat és az alkalmazottakat büntessék. (Agerpres)

Nem emelnék a nyugdíjárulékot

A magánnyugdíjpénztárak kezelői nem valamiféle kupeczek vagy haszonlesők, azt a jogszabályt pedig, amely arra kötelezi őket, hogy ne játsszanak a betétesek pénzével, tiszteletben kell tartani – szögezte le kedden Violeta Alexandru munkaügyi miniszter a képviselőház munkaügyi bizottságában szervezett tanácskozáson. A tárcavezető a magánnyugdíj-alapba befizetett járulék kapcsán keveredett vitába a bizottság szociáldemokrata elnökével, Adrian Solomonnal, aki „kupeczeknek és haszonlesőknek” állította be a magánnyugdíjalapok kezelőit, holott tevékenységüket szigorú törvények szabályozzák. A miniszter elmondta: nem szerepel a tervei között, hogy emelje a nyugdíjrendszer első pillérébe befizetendő járulék összegét. (Agerpres)

Sürgetik a vadászati törvény tárgyalását

A parlament tárgyalja sürgősségi eljárásban a medvekilövési kvótát szabályzó törvénytervezetet, ezt kérték kedden az RMDSZ parlamenti frakcióinak vezetői. Korodi Attila és Tánccos Barna kérte, hogy a vadászati törvényt sürgősségi eljárással mielőbb tárgyalják a szakszabályokban, azt követően, hogy a képviselőház frakcióvezetőinek ülésén, RMDSZ javaslatra, erről már október 15-én döntés született. (Agerpres)

Kizárások a PSD-ben

A Szociáldemokrata Párt (PSD) országos végrehajtó bizottsága úgy döntött, hogy kizárja a párt soraiból Ana Birchall és Cozmin Gușă – közölte Viorica Dăncilă pártelnök. Elmondta: a döntést azt követően hozták, hogy Birchall és Gușă támogatta az Orban-kormány beiktatását. Dăncilă kifejtette: ő maga tartózkodott a szavazáson, ám a PSD tagjai botrányosnak találták a fenti két személy viszonyulását a párt érdekeihez. (Agerpres)

Aktuális

Helyzetelemzés

(Folytatás az 1. oldalról)

hogy a helyi költségvetés megállapításánál minden lakosra számoljanak egy minimális összeget, ebből induljon ki a büdzsé. A volt pénzügyminiszternek felróják, hogy igazságtalanul „bánt” a kis- és közepes városokkal, a legkisebb költségvetési összegeket Harghita, Iași és Dolj megyei települések kapták.

Eközben a lej tovább gyengül az euróval szemben, a nemzeti bank által kiadott referencia-árfolyam 4,7635 lej/euró, ami közelít a januárban regisztrált 4,7648 lej/eurós csúchoz. És tovább bonyolodnak a pénzügyek, hiszen Florin Cițu pénzügyminiszter szerint az előző kormány az idei év első kilenc hónapjára 249 milliárd lejes bevétellel számolt, a költségvetés-végrehajtás pedig 228 milliárd lej, ami körülbelül 21 milliárd lejes „lyukat” jelent 9 hónap után. A tárcavezető ma „kipakol”, sajtótájékoztatón részletezi az ország pénzügyi helyzetét. Remélhetőleg arról is beszél majd, hogy milyen „tűzoltó” jellegű intézkedéseket hoznak, hogyan javítanak a mutatókon, milyen lesz a november 30-ig elfogadásra kerülő költségvetés-kiigazítás. De legfőképpen arról, hogy mire fektetik a hangsúlyt a jövő évi költségvetés-tervezetben, aminek kidolgozását már elkezdte a szaktárca.

Folytatódik a Teleki-ház felújítása

A belső udvar

Fotó: Nagy Tibor

(Folytatás az 1. oldalról)
betonozni az épületet. Ez a munkálat volt az első. Ezzel párhuzamosan néhány termet kiüresítettünk, s a víz- és gázvezeték, a fűtési és villanyvezetékek cseréje történt meg. A nyár derekán, júliusban elakadt a falak alábetonozása, és két hónapon át szünetelt a munka, ugyanis a nem megfelelő minőség miatt meg kellett válnunk a kivitelezőtől. Miután az első kivitelezővel felbontottuk a szerződést, újra meghirdettük és elbíráltuk a pályázatokat, majd eltelt két hónap. Ez nem tett jót az épületnek, a repedések még nagyobbak lettek, és a statikával foglalkozó mérnökök is kezdték sürgetni a javítás folytatását – tájékoztatott Henter György.

Folytatódik az aláfalazás, a héjazat felújítása

– Szeptemberben Demeter Zoltán kivitelezővel, a Demzoltar Kft. vezetőjével sikerült megállapodnunk, az ő cége folytatta a megkezdett munkát. Nagyon elégedettek vagyunk a munkáimmal és a -minőséggel. Hozzáálltak az alábetonozáshoz, valamint a tetőszerkezet javításához. Ez a héjazat cseréjét, a lécek felújítását, valamint ezek tűzálló kezelését jelenti. Mivel a műemlék épület és a hasonló épületekkel tele környezet megkívánja, hogy a héjazat beilleszkedjen a régi várostetőképbe, nem új cserepeket teszünk az épületre, hanem a Vártemplomról leszedett, jó állapot-

ban levő régi cserepek kerülnek vissza a tetőre. Folyamatban van a homlokzat megerősítése is. Az itt található repedések szükségessé tették, hogy egy vaskötést helyezzünk el a homlokzaton az eresz alatt. Befűrték a lyukakat, ahová rögzíteni kell a már előkészített vasszerkezetet. Ez a rögzítés napokon belül megtörténik.

A pincében folytatni kell a szintkülönbségek kiegyenlítését. Amikor ez megtörténik, téglával fogjuk burkolni az egész pincét.

Télen következnek a belső munkálatok

A fűtésrendszer felújítása is folyamatban van, egy-két helyiségben már korszerűsítették a fűtést. Nyolc egység lesz az épületben, és mind a nyolc külön hőközpontot kap. Ez azért van, hogy a különböző intézmények irodáiban akkor fűtsenek, amikor szükséges.

– Amíg az időjárás engedte, a külső munkálatokra koncentráltunk. Télen a benti munkálatokat helyezük előtérbe, többek között a falak végleges felújítását, a festést, az ablakok cseréjét. Éppen most várjuk az árajánlatot az új nyílászárókra – mondta a lelkész.

– Mikorra készülnek el?

– Az épületet májusban – legalább részlegesen – szeretnénk átadni. A püspöki hivatal kérése volt, hogy ekkorra fejezzük be a Vártemplom felújítását is, és a Teleki-palota munkálatainak nagy részét.

– Mennyibe kerül a Teleki-palota felújítása?

– A tíz marosvásárhelyi egyházközség kuratóriuma 50 ezer euróval, a két esperesi hivatal 10-10 ezer euróval támogatta a felújítást. Ehhez a 70 ezer euróhoz ugyanennyit ajánlott fel az Erdélyi Református Egyházkerület püspöksége a magyar állami támogatásból. Mivel ez nem elég, a kuratórium vezető-

sége hozott egy döntést, hogy újabb 80 ezer eurót hagy jóvá a további költségekre. Reméljük, hogy még egy ekkora összeget a magyar állam támogatásából sikerül elnyernünk. Összesen 300 ezer eurónyi lesz a felújítás költségvetése.

– Hol működnek a kiköltöztetett esperesi hivatalok?

– A felújítás idejére az épületből kiköltözött a marosi és a marosmezősegi esperesi hivatal. Ideiglenesen a Forradalom utca 45. szám alatti kuratóriumi épületben, a Makariás-házban működnek. Valamikor ebben az épületben volt az egyházi leányiskola Bethlen Kata bentlakása – tájékoztatott Henter György, és végigvezetett az épületen, majd a volt bábszínház erkélyéről a tetőn folyó munkálatokra irányította a figyelmet. Ebből a szögből látszik igazán, milyen nagyszabású munka folyik a város egyik legerősebb palotáján.

A Badari gyűjtemény

Ne keresd a világ művészeti katalógusaiban vagy a képtárak és múzeumok világalmanachjában. Kis gyűjteményem az olvasó szórakozására született alig három óra alatt. Ennyi kellett ugyanis ahhoz, hogy az 1935-ös, Kolozsvárott megjelenő Ellenzék júniusi hírvatából kimazsolázzam e badarságokat. A gyűjteményben számos igazi kincs szerepel, ezekből nyújtunk át két hasábra valót.

Napi nyolcórás irással két és fél kilométert halad az író toll. Doszilgy amerikai statisztikus kiszámította, hogy egyetlen író tollal, amelyet nyolc órán keresztül használnak, naponta 2400 métert halad a papíron. Ez évenként 850 km-nek felel meg, ami megközelítően Budapest-Bécs oda-vissza menő távolságának kétszerese. Az amerikai statisztikus arra a meggyőződéssel jutott, hogy a kéz fizikai munkája sokkal fárasztóbb, mint a lábaké, mivel nincs olyan ember a világon, aki naponta nyolc órán keresztül pihenés nélkül írni tudna, hiszen mindannyian tapasztalatból tudjuk, hogy pár órai megszakítás nélküli írás írógörcsöt okoz, míg a nyolcórás gyaloglás, amennyiben erre külön edzenek a sportolók, különösen, ha egyenletes és nem versenyszerű, úgy minden nagyobb megterhelés nélkül teljesíthető.

Szag nélküli hagyma. New Yorkból jelentik: Myers tanárnak sikerült Utica államban olyan hagymákat termesztetni, amelyek-

nek semmi szaguk sincs, de viszont izük ugyanolyan, mint a többi hagymáké. Myers tanár különben specialistája a főzeléktermesztésnek, és többek között már ezer maggal rendelkezik az általa kitermesztett új hagyma elszaporítására. Az amerikai háziasszonyoknak, úgy látszik, a közeljövőben nem kell könnyezniük, ha hagymát vagdálnak az ételhez.

Amerikában már táncdoktorátust is lehet beszerezni. New Yorkból jelentik: A Wesleyan egyetemre bevezették mint tanszakot a táncot. – A tánc tanszak „hallgatói” több évre terjedő kiképzésben részesülnek, amely kiterjed úgy az elméleti, mint gyakorlati tételre. – Bizonyos számú szemeszter és alapvizsga letétele után a tánc tudományok doktora is lehet valaki. A doktorátusához tudás is elegendő.

Hogyan vallatnak Amerikában? Kaliforniában, a martinesi fegyház egyik szűk cellájában a priccsen fekküdt Anaclito Forres vasúti munkás. Vizsgálati fogságban volt. Azzal gyanúsították, hogy meggyilkolta Area Cabrera nevű barátját. De hiába faggatták, állhatatosan tagadott. Ahogy magárahagyottan tűnődött cellájában, egyszerre elnyújtott, siri hang szólt meg: „Reszkess, én vagyok Area szel-leme. Borzasztó sors ér, ha nem vallod be az igazat, azt, hogy te gyilkoltál meg.” Több mint két napon át szabályos időközökben ismétlődött a túlvilági szózat. Forres

nem bírta tovább, minden ízében remegve jelentkezett, és most már beismerő vallomást tett. A „kísértet” a rendőrség machinációja volt. Hangszórót rejtettek el a cellában, és ez kiáltotta be a cellába a rémületes túlvilági üzenetet. Utóbb több államban is alkalmazni kezdték az eredeti módszert.

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Veszélyben a női karok? Egy angol tudós alaposan rájlesztett az ottani gazdag hölgyekre. A tudós-nak az a szenvedélye, hogy minden elképzelhető és képtelen dolognak megméri a terjedelmét, s azután statisztikai adataiból messzelátó következtetéseket von. Egy szép napon azzal állt elő, hogy a munkához nem szokott hölgyek karja folyton rövidebb lesz. A neves férfit olyan számításokat is megkockáztatott, amelyek alapján bizonyítani igyekszik, hogy amennyiben változás nem áll be az illető társadalmi réteg asszonyainak életmódjában, néhány ezer esztendő múlva a karjuk teljesen elcsúszul. Csak az ellenkezője be nem következhet...

Egérűzés. Egy holland gazda különös bejelentést tett a gazdasági felügyelőségnek. Bejelentette, hogy rájött arra, mivel lehet az egereket a gabonacsűrőkből elkergetni. Elő-

adásából kiderült, hogy az egerek még a macskánál is jobban félnek a gramofonzenétől. Állítását be is igazolta. Bevitt egy gramfont egy olyan csűrbe, ahol köztudomásúan rengeteg egér volt. A pajta négy oldalán különböző tállakban válogatott egércsemegéket (mogyorót, szalonnát, cukrot) halmozott fel. Aztán felhúzza a gramfont, félóránként eljátszott egy lemezt. Az egérriasztó gramfonkísérleteket egész éjszakán át folytatták, és reggelre valóban érintetlenül találták a csábító eledeleket. Még meg sem rágták őket az egerek. A gazdasági felügyelőség Hollandia több vidékén megpróbálta ezt az egérriasztó módszert, és az eredményeket jónak találta. Egy holland hanglemezvállalat most elhatározta, hogy speciális egérriasztó lemezeket állít elő, ezekre a lemezekre nem zenét vesznek fel, hanem verszomjas, fenyegető és félelmetes macskanyávogásokat.

Különös gyűjteménye van Londonban Clifford Walter kereskedőnek. Mintegy ezer olyan okmánya van, amelynek mindegyike egy halálos ítéletet tartalmaz. A világnak úgyszólván minden államából van ilyen okmánya. Gyűjteményének legértékesebb darabja az az óegyiptomi papirusz, amely egy magas rangú hivatalnok halálos ítéletét tartalmazza. Clifford gyűjteményét pénzért mutogatja.

Egy könny, amelyben nincs p betű. Londonból jelentik: Leningham Geoffrey oxfordi tanár 120 oldalas filológiai munkát jelente-

tett meg, amelyben egyszer sem fordul elő a p betű. Leningham három évig dolgozott, amíg megírta a p nélküli könyvet. A tanár most azon fáradozik, hogy másik könyvet írjon, amelyből a b betű hiányzik. A tanárnak különben az a célja, hogy sorba veszi az abc összes betűit, és úgy írja meg könyvét, hogy egy-egy betűt mindig tökéletesen kihagy és nem használ.

És végül a kedvencem:

Öngyilkos lett egy pofon miatt. Európaiak szemében különös és érthetetlen, de a kínai felfogás szerint egészen természetes, hogy Hu-Tiu-Sek, Sanghaj egyik legismertebb kereskedője öngyilkos lett, mert puha parányi női kacsók arcul legyintették. Megtörtént, hogy az egyik sanghaji butterfly arcul ütötte Hu-Tiu-Sek kereskedőt. A kínai babona szerint azt a férfit, akit egy nő ennyire megaláz, három éven át mindenféle csapások, szerencsétlenségek üldözik. A fenyegető balsorsot csak úgy lehet elhárítani, ha a nő a megalázott férfi előtt tömjént éget, háromszor a földig hajol, és néhány rakétát meggyújt. Hu-Tiu-Sek családja, a hirtelenkezű japán szépség rokonai egyaránt azon fáradoztak, hogy ez a bocsnatkerés megtörténjék, de a még mindig haragos nő erről hallani sem akart. Hu-Tiu-Sek rémülten gondolt a szörnyű szenvedésekre, amelyek három évig gyötörni fogják. Nem volt lelki ereje a reá várakozó csapások elviselésére, és a halálba menekült előlük.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Tények és tévhitek a meddőségről

Minden meddőséggel küszködő házaspár életében nagy stresszforrást jelent a gyerekáldás hiánya. Az idők során sok tévhit látott napvilágot a témában. Annak ellenére, hogy az első lombikbébi, Louise Brown születése óta az orvostudomány ezen területének rohamos fejlődése korszerű beavatkozásokkal és kezelési lehetőségekkel járul hozzá ahhoz, hogy egyre több meddő házaspár életében a csodavárás valósággá váljon, a legtöbb pár számára a lehetőségek ismeretlenek.

Dr. Virginás Annamária,
a Zygota Klinika nőgyógyász szakorvosa

Az ideális fogamzási állapot rendkívül sok mércétől, lelki és testi tényezőtől függ, ráadásul itt kétszereplős a nyomozás. Sokan éveket próbálkoznak, majd évekig vizsgálják őket, mire kiderül, hogy egészen máshol keresték az okokat, mint ahol valójában vannak. Hasznos lehet néhány, a meddőséggel kapcsolódó tévhit eloszlátása a következőkben.

Tévhit: a meddőség egy ritka betegség.

Tény: meddőségről akkor beszélünk, ha rendszeres fogamzásgátlástól mentes szexuális együttélés ellenére egy éven belül nem jön létre terhesség, 35 év felett hat hónapban határozották meg ezt az időszakot, ugyanis a petesejt minősége a kor előrehaladtával romlik. Világszinten minden hetedik házaspárnál gondot okoz a teherbe esés, Romániában a gyerekre vágyó párok 16,8 százaléka küszködik meddőséggel.

Tévhit: a meddőség csak a nőket érinti.

A valóságban az okok szinte egyenlő arányban oszlanak meg a férfiak és nők között. Általánosságokban elmondhatjuk, hogy egy párnál 30-40 százalékban a nő a gyermektelenség oka, és ugyanilyen arányban fordul elő, hogy a férfi a meddő, húsz százalékban pedig mindkét félnél problémák lehetnek. 10-15 százalék közé tartozik azon helyzetek aránya, melyben megállapíthatatlan a meddőség oka.

Nőknél lehetséges ok lehet a petevezető elzáródása vagy a méh és a petefészek jóindulatú daganata, úgy mint az endometriózis, myoma, petefészekciszta vagy policisztás petefészek szindróma (PCO). Előfordul, hogy a méh fejlődési rendellenessége vagy immunológiai probléma áll a meddőség mögött.

A kivizsgálásnál fontos az összes lehetséges ok megtalálása, mivel egyetlen tényező ismerete nem zárja ki, hogy ugyanannál a házaspárnál egyszerre több meddőségi ok is jelen legyen. Fontos kezdetektől meddőségre szakosodott orvoshoz fordulni, hiszen így a házaspár főlegesen érzelmi és anyagi vakvágánytól mentesítheti magát.

Tévhit: a meddőségnek lelki és párkapcsolati probléma az okozója, és nem a szervi eltérés.

Habár a teherbe esés nehézsége jelentős stresszel és komoly pszichés és érzelmi teherrel jár együtt,

amely a pár mindkét tagját és kapcsolatukat is érinti, a meddőség hátterében mindig létezik egy funkcionális kiváltó ok is.

A meddő párok férfi és női tagjainál is jelentős mértékben növekszik a szorongás, a stressz szintje, negatív érzelmek megjelenése, melyek a párok életében sok esetben konfliktusok sorozatához vezethetnek. Ezért fontos a házaspár közötti jó kommunikáció, hogy meg tudják beszélni egymással érzéseiket, félelmeiket, ha kell, akár pszichológus bevonásával, tanácsadással.

Tévhit: a gyerekvállalás ráér a 40-es éveinkben is, hiszen a média is tele van 40 fölötti kismamákról szóló hírekkel.

Ami viszont sokszor kimarad a hírekből, az, hogy a legtöbb nő 43 éves kora után petesejt- vagy embriódonációval maradt állapotos.

Biológiai szempontból a 22-26 közötti életév tekinthető a gyerekvállalás legideálisabb időszakának, míg 30 év körül a saját petesejttel történő megtermékenyítés az esetek felében jár sikerrel, 40 év felett meredeken zuhan az eredményességi arány, 45 éves korban pedig szinte a nullával egyenlő.

Világszinten még egy évtizeddel ezelőtt a kezelésre jelentkező párok 15 százaléka tartozott a 40 feletti korosztályba, ma már a páciensek fele. Épp ezért kiemelt fontosságú ügy lenne a reprodukciós egészséggel kapcsolatos felvilágosítás kérdése már középkorban.

Tévhit: a meddőségi kezelési eljárások bonyolultak és költségesek, így elérhetetlen a legtöbb pár számára.

A gyermek után vágyó meddő párok jelentős hányada kezelhető gyógyszeresen, a reprodukció rendszer funkcionális helyreállításával, valamint az asszisztált reprodukciós technikák, mint az inszemináció vagy az in vitro fertilizáció, az ún. lombikbébi program segítségével. A lombikbébi programra az utóbbi években Romániában is létezik részleges állami támogatás. Az elkövetkező hetekben a meddőséghez kapcsolódó néhány témával részletesebben is fogunk foglalkozni.

A cukorbeteg világnapja

Mivel a betegek száma nagyon gyorsan növekedik, a cukorbetegség (diabétesz) az egyik legnagyobb egészségügyi problémává vált világszerte, ami immár az összlakosság 9 százalékát, azaz több mint 425 millió embert érint. Romániában (Erdély és a Bánság kivételével) a lakosság 14,4 százaléka cukorbeteg, ami jóval magasabb az európai és a világvizonylatban számon tartott átlagnál – olvasható az Országos Egészségbiztosítási Pénztár közleményében. Marosvásárhelyen 4.000 cukorbeteg él, számuk évente növekedik.

Mohai Endre,
A Cukorbetegek Jövője Egyesület elnöke

A diabétesz november 14-i világnapja a legismertebbek közé tartozik, *Frederick Banting* kanadai orvos születésnapja, aki munkatársával, *Charles Besttel* együtt 1921-ben felfedezte az inzulint, amiért Nobel-díjjal jutalmazták.

A világnapot 1991-ben szervezte meg első alkalommal a Nemzetközi Diabéteszszövetség az Egészségügyi Világszervezettel közösen, azóta évről évre különböző kiemelt téma köré szerveződik.

A leggyakoribb anyagsere-betegségként számon tartott diabétesz kiváltó oka a csökkent vagy a teljes mértékben hiányzó inzulinhatás. Az inzulinhormont a hasnyálmirigy beta sejtjei termelik, amelyek lehetővé teszik, hogy a táplálékkal felvett cukor a véráramból a sejtekbe jusson, hogy azok energiát termeljenek. Az 1-es típusú cukorbeteg-

ségben a hasnyálmirigy nem termel inzulint. Ez elsősorban a gyermekeket érinti már csecsemőkorban is, és ahogy felfedezték, azonnal el kell kezdeni az inzulinos kezelést.

2-es típusú cukorbetegség áll fenn, ha a hasnyálmirigy termel ugyan inzulint, de nem elegendőt ahhoz, hogy az erre szakosodott sejtek képesek legyenek a vérből felvenni a szőlőcukrot, ami a vércukorszint csökkenését segítené elő. Bár az esetek 10 százaléka a gyermekekénél fordul elő, és ez az arány folyton növekszik, a 2-es típusú diabétesz jobbára a túlsúlyos, keveset mozgó felnőttek betegsége. Ha leadnak a súlyukból, egy ideig nem lesz szükségük inzulinra, de később elkerülhetetlen a kezelés.

Az emelkedett vércukorszint kezdeti tünetei a gyakori és bő vizelet, szájszárazság és erős szomjúságérzet, fáradtságérzet, fogyás, látászavar.

A cukorbetegséget nem lehet meggyógyítani, a helyes táplálkozással, a szigorúan betartott diétával, a rendszeres testmozgással, a gyógyszerek vagy az inzulin pontos adagolásával azonban kézben tartható.

A betegségnek súlyos, akár életveszélyes szövődései lehetnek: veseelégtelenség, szív- és érrendszeri betegségek, idegbántalmak, a szemfenék ereinek károsodása, ami a látás megromlásához vezethet, és károsodhatnak a lábfejet és a láb-szárat ellátó idegek is.

A világnap célja felhívni a figyelmet a cukorbeteg gondjaira, a kezelési lehetőségekre.

A figyelemfelkeltést szolgálja az épületek kék színű megvilágítása, mivel a cukorbeteg nemzetközi jelképe a kék kör, ami az életre, az egészségre utal.

Olvasóink írták

A clostridium okozta hasmenésről

A hasmenésnek többféle kórokozója lehet: baktériumok, vírusok. A clostridium okozta hasmenést Gram-pozitív és anaerob baktériumok okozzák. Ezek a baktériumok veszélyes exotoxinokat termelnek, hemolizálnak, a fehérjéket natív és főtt állapotban rothasztják, lebontják. A clostridiumfajok többsége a talajban él: egyesek az emlősök, mások az emberi bélrendszerben élősködnek. A talajba csak a széklet szórásával kerülnek.

Kenedich Piroska

E baktériumok egyes fajtái, pl. a *Cl. tetani*, *Cl. botulinum* az idegrendszerre veszélyes hatású mérgező anyagot termelnek. Mások, pl. a gázgangréna csoport az emberi testet károsító mérgezőanyagokkal, gázképződéssel és ödémával járó sebfertőzést okozhat, jelentkezhet a

merevgörcs. A mikroba ellenálló képessége közepes, a spórája ellenben igen ellenálló. Hosszas behatásra a baktériumot a fertőtlenítő szerek elpusztítják, hatásosak az oxidáló szerek és az autokláv, ami egy atmoszféra nyomáson 121 C fokos gőzben szintén elpusztítja a spórákat.

A baktérium a ló bélrendszerének lakója, de előfordulhat az ember bélszatornájában is. Ha az ürülékkel a talajba kerül, spórája a földben igen sokáig életképes és fertőző marad. Veszélyes lehet egy földdel fertőzött tüske mélyre hatoló szúrása is. De a bőrt ért ismételt sérülések hatására a spórák szaporodásnak indulhatnak, így újabb fertőzés nélkül is létrejöhet a hasmenéses állapot. Majd napokkal később 20-25 véres-nyákos széklet jön. Fellelphet az izmok görcse. Az embernél az első tünetek a fej izomzatán, különösen a rágóizmok görcsével jelentkeznek, mely fokozatosan átterjedhet a váziz-

mokra (kar, láb) is. A fertőzés gyakori a mezőgazdasági dolgozóknál és gyermekeknél. Sokszor jelentéktelen sérüléseken keresztül következik be, amikor a beteg már nem is emlékezik a szúrásra.

A mérgezőanyagból a laboratóriumban kétféle összetevőt különítettek el: az idegrendszeri tüneteket okozó tetanoplasmint és a vérséjtöldő tetanolysint. Kimutatható a beteg vérsavójából is. A fertőződés után néhány óra múlva, vagy néhány napos lappangási idő után bizonytalan betegségérzet jelentkezik, ami hányásban, kettős látásban, beszéd- és nyelészavarban nyilvánulhat meg.

A clostridium a légzés vagy szív-működés bénulása útján halált is okozhat.

A toxinok antigén tulajdonságai alapján A, B, C, D, E csoportba sorolhatók. A toxin enyhe melegítésre nem károsodik, de forraláskor tönkremegy. A védelem nem áll fenn. Az embert elsősorban az A, B, E típusú

toxint tartalmazó baktériumok bántják, melyek a szénhidrátok egy részét sav- és gázképződéssel bontják le.

Megelőzése az élelmiszeripar feladata lenne: a tisztaság és gondos hőkezelés, bizonyos halkonzervekben a megfelelően magas só- és ecetkoncentráció. Némelykor a folyóvízbe engedett székletből a halak esznek, és az ilyen hal fogyasztása füstölve vagy nyersen veszélyes. A régi, puffadt konzerveket ne együk meg. Fontos a főzelékkonzervek, a fagyasztott zöldség (mirelit) alapos átfőzése, a kolbász és véreshurka gondos előkészítése. Legyengült immunitás esetén, daganatos betegek hamarabb megbetegednek. Néha a szövetekben lévő apró gázhólyagokból sercegő vagy löszörpárna tapintatú seb keletkezhet (ragtapasz használata esetén). Előfordulhat, hogy összetévesztik egy allergiás állapottal.

A baktérium a vastagbél súlyos, gyakran halálos nyálkahártya-elhalálással járó gyulladást okozhat.

Laboratóriumban ki lehet mutatni a sercegő tapintatú sérülések váladékából is. Boncolásnál elsősorban a fertőzött területen az izmok szétesése, elhalása, véres vá-

ladékképzés látható, a toxinhatás következtében. Régen a mikrobák anatoxinna alakított mérgezőanyagból készített védőoltás alkalmazható volt.

Nagyon fontos a földdel szennyezett sérülés esetén a sebek alapos tisztítása. A védősavó gyógykezelésre felhasználható, viszont csak a betegség korai stádiumában. Kezdetben sikeres volt a kezelés sulfonamidokkal. Ma antibiotikumot (vancomycint) adnak. Sajnos a spórák a kezeléskor nem pusztulnak el.

Ma ezt *clostridium difficile*nek nevezik.

Sajnos ma is gyakori és sok a fertőzött beteg.

Nem csak a fertőzőklinikáknak jelent sok munkát a gyógyításban, sokba kerül a biztosítópénztárnak is. Ezért érdemes róla tudni. A betegek többször is visszaesnek a betegségbe, a spórák miatt, melyek újra és újra kikelnek, pedig a beteg hosszú időn keresztül betartja a diétát és a higiéniai szabályokat. Hosszabb antibiotikum-kezelés után lehetséges a végleges gyógyulás. Remélhetőleg.

Jó válaszok kényes kérdésekre

Kő, papír, olló – színház az osztályteremben

Második évadját nyitotta meg a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának Kő, papír, olló (KOP) címen indított osztályterem-színházi foglalkozása, amely a múlt évben visszhangos sikert aratott a megyeközponti, szászrégeni és nyárádszeredai középiskolákban. Az előadás és a hozzá kapcsolódó drámafoglalkozás a pályaválasztásról szól. Az ideai tantermi előadás témája a diákszerelmek és a szülők viszonyulása egy nem szokványos kapcsolathoz.

Bodolai Gyöngyi

Diákszerelmek

Október 3-án szépszámmú közönség gyűlt össze a színház próbatermében, hogy megtekintse és megvitatassa az ideai tantervi összeállított produkciót, amelyben diákok, egyetemi hallgatók és felnőttek is magukra ismerhettek a hitelesen, nagy átéléssel megformált anya- és diákszerelmekben. Pali, a könyvelő, osztályismételőre bukott, de jóképű és szépen gitározó fiú szerepét Kádár L. Gellért alakítja, Lea, a korábban visszahúzó, szorgalmas, szófogadó eminens tanuló szerepében *Gecse Ramóna* látható, aki beleszeret a fiúba, kezdi elhanyagolni a tanulást és az iskolát, sőt az órákon való részvétel is csak a második helyre szorul a közös séták, buli után. A két fiatal mögött két felháborodott anya áll, a Leaé, akit *Berekméri Katalin* alakít, és akit aggaszt a változás, félti a lányát, veszekedik vele, próbál a lelkére beszélni, de közben jó tanácsokkal látja el, hogy az első együttlét ne legyen kellemetlen következményekkel járjon. Nem óhajtja a kapcsolatot a fiú édesanyja sem, akit *Nagy Fodor Piroska* játszik dühös eleganciával, és aki attól fél, hogy a szerelem miatt a fiúnak ezúttal sem sikerül az érettségije. Az otthoni viták után a lopva együtt töltött percek közben mélyül el az érzelmek a fiatalok között, aminek szemtanúja és segítője is egyben a Pali barátja, akit *Csiki Szabolcs* alakít. Lehetne jó vége is a darabnak, ha ideális tanmesének szánták volna, amelyben a lány jó útra téríti a fiút, és együtt tanulnak az érettségire, de a tiltott szerelem felülírja a happy endet, és a kapcsolat más-képpen alakul, azaz alakítja a közönséget.

A bemutató előadás időnként megszakad, hogy a drámafoglalkozást vezető *Fülöp Erzsébet* érdekes vitára ösztönözze a résztvevőket.

A kérdésre, hogy mit gondolnak „a felhőkben járó” két fiatal kapcsolatáról, több vélemény is elhangzott. Egyrészt, hogy nincs semmi közös bennük, más a karakterük, gyenge esélyekkel indulnak, előbb-utóbb ráébrednek, hogy nem találják. Mások szerint olyan hőfokon ég a kamaszszerelmek, hogy abba nem lehet beleszólni. Jellegzetes helyzet, hogy mindketten dacolnak a szüleikkel, ami tipikus kamaszprobléma. Az is elhangzott, hogy a tiniszerelem ritkán végződik házassággal, és ha mégis, nemigen lesz tartós a kapcsolat. Nem volt biztató az a vélemény, amelyet egy korosztálybeli fiú fogalmazott meg arról, hogy a mai fiatalok már nehezen húznak fel gyűrűt, és a házasság nem feltétlenül tartja a kapcsolatot céljának, és szeretnék harmincéves kor utánra kitolni, mert úgy érzik, hogy attól kezdve számítanak igazán felnőttek. A másik kérdéscsoport a barátságokra vonatkozott: mi jellemzi a jó barátságot és mi zavarhatja meg? A szülői modellel kapcsolatosan elhangzott, hogy a legrosszabb példákat láthatta a közönség. Az a szülő, aki mindent tilt, azt éri el, hogy még azért is azt fogja tenni a gyermeke, amit ő nem szeretne. Majd a jó szülői modell jellemzőit vették számba a résztvevők: elfogadás, bizalom, nyitottság, szeretet, őszinte beszélgetés, elengedés, ráhangolódni tudás a kamasz álmaira, és sorolhatnánk tovább a választások sokaságát. Az előadást követően volt ügyességi csapatjáték, a fiúk és lányok csoportja el kellett döntse, hogy mit fognak tenni a fiatalok, tehát hogyan végződjön a darab, amiről hasonló volt mindkét csoport véleménye. Végül nem maradt el a megérdemelt taps színé-

szeknek és szervezőknek, akik továbbra is hasonló fogadtatásra számíthatnak a diákok körében.

Néha nehéz a bizalom

Berekméri Katalin az egyik szigorú anyuka szerepét játszotta olyan élethűen, mintha legalább három nem szófogadó nagylány nevelése közben szerzett tapasztalatait elevenítette volna fel.

– *A valóságban hogyan járna el?* – kérdeztük az előadás végén.

– A próbafolyamat alatt arról beszélgettünk, hogy személyes példa nem állt előttem, mert az én szüleim nagyon megengedőek és szeretők voltak. El sem tudtam képzelni, hogy van olyan büntetés, mint a szobafogság, vagy nem engedik el a lányt egy buliba. Számomra nagyon furcsa volt, és kérdeztem is, hogy nem sok az, amit a darabban játszunk? Nagyon fontos, hogy a szülő bizzon a gyermekében, engedje el, ami rendkívül nehéz abban az esetben, ha azt látja, hogy nem a jó irányba megy. Viszont bármennyire is tiltja, az úgysem fogadja el az ő véleményét. A nagy névtelenre kell bízni sok mindent, mert amiről rendelkezhetünk, arról rendelkezünk, de azon túl fölösleges agitálni, mert csak ártunk vele.

Döntés előtt

Amint a szervezők elmondták, a múlt évi KPO, amelynek szövegét *Pass Andrea* jegyzi, három jó barátságban levő kamasz szereplő révén mutatja be a pályaválasztás nehézségeit. Érettségi előtt egyikük sem döntötte el, hogy milyen mesterséget választ, vagy szülői hatásra nem mer kiállni az elképzelése mellett. Itthon vagy külföldön szeretne tanulni, érvényesülni – ezekre és ehhez kapcsolódó kérdésekre keresték a választ végzős osztályokban, s vonták be a diákokat a beszélgetésbe, amellyel azt remélik, hogy

segíteni tudtak a bizonytalankodóknak. A tanítási időben zajló előadás az iskola nevelési-oktatási programját szervesen kiegészítve vonja be a diákokat a színház világába, és teszi a színházat önmaguk megértésének helyszínévé – fogalmazták meg a szervezők. Amint *Fülöp Erzsébet*, a drámafoglalkozás vezetője elmondta, olyan nagy az igénylés, hogy egyre nehezebben tudják teljesíteni, Brassóból például nyolc osztálytól kaptak meghívást. Egy osztályba szoktak elmenni, mert úgy tapasztalták, hogy a beszélgetés szempontjából nem jó összevonni két közösséget.

Jó a fiatalokkal találkozni

A vasárnapi bemutató után *Fülöp Erzsébet* foglalkozásvezetőt arról kérdeztem, hogyan tervezték, kiket akarnak megszólítani a második előadással, s hogy elégedett-e a bemutatót elhangzottakkal.

– A második darab szövegét *Adorján Beáta* írta, aki a Művészeti Egyetem doktori iskolájának az elsőéves doktorandusza, egyébként a debreceni Csokonai Színház dramaturga, ahol az iskolaszínházi csoporttal is foglalkozik. Sok, kamaszoknak szóló téma is szóba

lákba, ahova meghívunk. Kíváncsiak vagyunk, hogy az a korosztály, amelynél valóban tétje van a szerelemnek, a szexualitásnak, az első párkapcsolatnak, hogyan nyílik meg, mit mondanak, hogyan vélekednek a szülő-gyermek kapcsolatról, milyen problémáik vannak mindkét téren, amit körbe tudunk járni egy beszélgetés során. Christopher B. Balme szerint a „társadalmi intervenciót” célozzák ezek a színházi nevelési előadások, amennyiben az adott közösség, korosztály önérvényesítésének, valamilyen probléma feldolgozásának lehetőségeként működik.

Kényes témákat feldolgozni

És végül az ötletgazdától, *Gecse Ramónától* érdeklődtem, hogy mi áll az elképzelés háttérében, és mit gondol, miért lett ennyire sikeres az osztályterem-színház.

– Ha nagyon visszavezetem, az ötlet sepsiszentgyörgyi középiskolás koromból ered. Akkoriban úgy éreztem, hogy senki sem kíváncsi a véleményemre, holott lett volna, de mivel nem mondhattam el, kirekesztettnek éreztem magam. Nagy lázadó voltam a tanárok ellen, hogy

Sikeres volt a bemutató

jött, majd abban egyeztünk meg, hogy a pályaválasztást követően a szerelemről kellene beszélni. Előzetes tájékozódásunk alapján úgy gondoltuk, hogy nem elegendő az ilyen irányú nevelés az iskolában. Szűk három hetünk volt a darab összeállítására, amelyet 8–10.-es diákoknak szánunk, ellentétben a pályaválasztásról szóló iskolaszínházzal, amely a tíz-, tizenegyedikeseknek szól. A színészek szinte ugyanazok, de a főpróbán közönségtől elsőéves színész és dramaturgia szakos hallgatók vettek részt. Voltak tanárok is, például a katolikus iskolából, akik gyakran és szívesen hívnak meg, ahogy egyébként a többi marosvásárhelyi iskolába is.

Az ötlet akkor pattant ki, amikor bérletet hirdetni jártunk a középiskolába, ahol azt éreztük, hogy nagyon jó a fiatalokkal találkozni, és beszélni velük a színházról, s közben okos kérdéseikre válaszolni. A csapatunkkal – *Ramóna, Szabolcs, Gellért, Katus, Piroska, Bartha Öcsi* és a többiek, akikkel szívesen voltunk együtt – arra a következtetésre jutottunk, hogy jó lenne ezt folytatni, és akkor jött *Ramóna* az ötlettel, hogy állítsunk össze egy előadást, amelyet eljátszva kiderül, hogy képesek vagyunk-e az őket érintő témákról szóló párbeszédre. *Ramóna* révén a *Regeneráció* Egyesület segítségével pályázati pénzekhez jutottunk, támogatták a második előadásunkat, és így sikerült minimális költséggel összehozni, ami lehetővé teszi, hogy ellátogassunk az isko-

ne csak a kötelező dolgokat halljuk, hanem valami mást is. Később úgy alakult az életem, hogy tanítottam, tanítok, és folyamatos kapcsolatom van a diákokkal. Visszaemlékezve hajdani önmagamra, egy színház-bérletkampányon érelődött meg bennem a gondolat, hogy jó lenne foglalkozni a diákokkal, mert kiderült, hogy van rá igény. A Debrecenben dolgozó *Adorján Beáta* volt diáktársammal kezdtünk el beszélgetni a magyarországi tantermi projektekről és arról, hogy próbálkoznunk kellene itthon is. Fel kellene dolgozni azokat a kényesnek tartott témákat, amelyekkel mélyebben nem foglalkoznak sem a szülők, sem a tanárok, így született meg bennem a Kő, papír, olló terv ötlete. Elmondtam a színház vezetőségének, hogy jó lenne programszerűen minden évben egy-egy tematikával jelentkezni, mint például a pályaválasztás, szerelem, szexuális felvilágosítás... továbbá, hogy szeretnénk a kisebbeket, az általános iskolásokat is megszólítani. A színház vezetői azonnal egyetértettek, és támogatásukról biztosítottak. Ezt követően a fiatalokkal való párbeszédet fontosnak tartó kollégáimmal elkezdtük a munkát, és már a második évi előadással is elkészültünk. *Adorján Beáta* szövegét a csapat tagjai is alakították, az ötleteinket beleszórtuk, így vált egy közös, nagy csapatmunkává, amely a szívügyünk – mondta *Gecse Ramóna*, átváltozva komoly felnőtté a nagyszerűen alakított szerelmes lány szerepéből.

A csapat lelkesedését látva, biztosság lehetünk munkájuk eredményében, hatásában, és miközben együtt keresik a jó válaszokat a fiatalok kényes kérdéseire, sikerül a színészek munkáját értékelő, igényes színházlátogatókat is nevelniük.

Bolyais diákok körében

Fotó: Berecky Zsolt

A sejtek hálózatmodellezése lehet az orvostudományok egyik nagy esélye

Dr. Albert Réka világhírű fizikus, biológus Kolozsváron adott elő

A BBTE és felsőoktatási, kutatási partnerintézményei, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság (KAB), a Bolyai Társaság és a Sapientia EMTE idén is több összefüggő eseménnyel, tanácskozással, rendhagyó előadással, díjkiosztóval ünnepelték Kolozsváron a magyar intézményes tudományosság közel két évszázados fennállását. Az eseménysorozat részeként a KAB meghívására november 8-án dr. Albert Réka világhírű fizikus, biológus, a Pennsylvanai Állami Egyetem professzora Interdiszciplináris rendszerbiológia címmel tartott előadást a BBTE főépületének Aula Magna termében.

Az erdélyi származású kutató egyetemi hallgatóként a BBTE fizikaprofesszorától, dr. Neda Zoltántól tanulta el a rendszermodellezés alapjait, majd Barabási Albert-László irányítása alatt részt vett a kettejük nevével fémjelzett Barabási-Albert-modell megalkotásában. Az ezredfordulón közölt modell azóta lehetővé tette olyan komplex hálózatok modellezését, amelyek skálafüggetlen tulajdonságokkal rendelkeznek. A modellt ma számos területen alkalmazzák, úthálózatok fejlesztésére, vírusok terjedésének vizsgálatára, génhálóok tanulmányozására, a web működésének megértésére egyaránt alkalmas. Ugyanakkor kiemelkedő a jelentősége az élettudományok, ezen belül pedig az orvos-

Barabási Albert-László és Albert Réka a Barabási-Albert-modell Párizsban ünnepelt 19. évfordulóján.
Forrás: Barabási Albert-László Twitter-oldala: <https://twitter.com/barabasi/status/1007163523619807232>

tudományok területén, hiszen olyan, a daganatos megbetegedések kezelésében is használt módszerek ki- és továbbfejlesztését teszi lehetővé, mint az összejtek újraprogramozása vagy a célzott molekuláris terápia. Albert Réka előadása is a sejtszintű folyamatok prediktív modellezésének lehetőségeit járta

körül, arra összpontosítva, hogy a sejten mint összehangolt molekularendszeren belüli döntések miként jönnek létre, hogyan történik rendszerszintű közvetítésük, a rendszeren belüli kedvezőtlen döntések forrásának megszüntetése önmagában visszajára fordíthatja-e a káros folyamatokat. A sejtát-

alakulás, a sejtosztódás, illetve ezek kóros esete, a sejtburjánzás jelenségével kapcsolatban e problémák tisztázásának nagyon nagy tétje van. Az Albert Réka és kutatócsoportja által kidolgozott hálózati modellek olyan ábrázolási és elemzési módoknak tekinthetők, amelyek a komplex rendszereken belül történő kollektív döntések működésévé tárják fel, és átláthatóvá, így egyben megjósolhatóvá is teszik a rendszeren belül zajló folyamatok közötti összefüggéseket. Ezeknek az összefüggéseknek a feltérképezése hosszú távon lehetővé teszi a folyamatok irányítását.

A National Science Foundation híres CAREER-díjával is kitüntetett Albert Réka pályája arról tanúskodik, hogy az élővilág molekuláris szintű modellezése csak olyan interdiszciplináris keretben képzelhető el, amely nem zárkózik el tudományterületek merész összekapcsolásától. A pályáját elméleti fizikusként kezdő kutató később biológiából is diplomát szerzett, kutatócsoportjait fizikusok, matematikusok, biológusok és informatikusok bevonásával állítja össze. A magyar intézményes tudományosság közel kétszáz éves múltját ünneplő erdélyi magyar akadémiai közeg számára ez is üzenetértékű lehet, ahogy az a köszönetnyilvánítás is, amely az előadás végszavaként tetőtől talpig betöltötte a vetítőtáblát.

(A BBTE közleménye)

Ember és állat harmóniája

Az állattartás anyagi vonzata

A betegségek időben való diagnosztizálása lehetővé teszi, hogy a kezelést már a tünetmentes szakaszban elkezdhessék. Sok állattartó azonban az anyagi kiadásokkal számolva elhanyagolja az állatorvosi rutinvizsgálatot. Valóban drága, és ha igen, miért kerül sokba egy állatorvosi vizsgálat? – kérdeztük dr. Pálosi Csabát, a Noé Bárkája kisértőközpont vezetőjét.

Szer Pálosy Piroksa

– Az állatorvosi költség már az oktatásnál, képzésnél kezdődik, mivel egy diploma megszerzése és az azt követő továbbképzések, konferenciák – ahol a legújabb eredményeket ismertetik – feltehetően költségesek, egy állatorvos számára azonban elengedhetetlen, hogy folyamatosan képezze magát, ami a kiadások mellett jelentős időkiegészítést feltételez, nem beszélve az aktuális kutatási eredmények követéséről, ugyanakkor a rendelő fenntartási költségeivel is számolni kell. Egy átlagos beavatkozás az alapanyagokból (felhasznált gyógyszerek, segédanyagok), valamint járulékos költségből (bér, rezsik, bankköltség, könyvelő, biztosítások, amortizáció stb.), a hozzáadottérték-adóból és egyéb adókból tevődik össze, a maradék „nyereségből” pedig fedezni kell a fejlesztéseket, továbbképzéseket. Az eszközök és berendezések ára a csillagos eget is elérheti, de költséggel jár a korszerű eszközök használatának az elsajátítása is. Mert hiába van méregdrága ultrahang-berendezésünk vagy laborparkunk, ha nem tudjuk szakszerűen kezelni. Mindez szintén benne foglaltatik egy-egy vizsgálat árában, azonban az állatorvosi rendelők még a jelenleg alkalmazott árak mellett sem tudnak gazdaságosan magasabb béreket kitermelni, ezért előljáróban leszögezném, hogy nem a bérük emeli a költségeket.

– Hozzávetőleg milyen árakat alkalmaznak az ország állatorvosi rendelőiben a rutinvizsgálatok során?

– A fizikális vizsgálat a rendelőkben 50 lej, Bukarestben azonban már 200–500 lej közötti, általános vérvizsgálat 60–130 lej, speciális tesztek 50–150 lej, röntgenvizsgálat 60–300 lej, a pozíciók számának függvényében. Néha azonban még bódítani és altatni is kell emellett, mert az állat haraphat vagy ellenkezhet, akár a vérvizsgálatnál is,

a papagájt például csak altatásban lehet röntgenezni, akárcsak a legtöbb állatot.

– Az állatorvosi költségek miatt sokan ódzkodnak felkeresni a rendelőt. Fel lehet mérni, hogy mennyibe kerülnek az említett vizsgálatok, egyáltalán a kutyatartás?

– Egy kutya megfelelő körülmények között való tartása bizony nem olcsó. Az alapköltségeken túl – táplálás, éves oltások, élősködők elleni védelem – a kevésbé tájékozott állattartók egy komolyabb orvosi beavatkozás vagy vizsgálat alkalmával hátrálnak meg. Amikor egy vizsgálat után árajánlatot adunk, és sikerül elmagyarázni a gazdának, hogy mire miért lesz szükség, és az összegért mit kapnak cserébe, általában megértésre találunk. A kérdés többnyire olyankor vetődik fel, amikor egyszerűbb beavatkozások alkalmával hasonlítanak össze különböző állatorvosi rendelőkben alkalmazott árakat. Egy egyszerűnek tűnő kezelést vagy műtétet nem végeznek ugyanazon a szinten, innen is adódhatnak az alkalmazott árkülönbségek. Példának okáért nem mindegy, hogy egy ivartalanítás során milyen technikával altatnak, milyen anyagokat használnak, milyen a fájdalomcsillapítás minősége, van-e aszisztens a műtét alatt, milyen paramétereket mérnek az altatás közben, végeznek-e altatás előtti műszeres és laborvizsgálatokat stb. Kérdés azonban, hogy miért várják el az emberek, hogy az állatorvos olcsóbb szolgáltatást nyújtson? Miért gondolják azt,

hogy az állatgyógyításhoz szerzett diploma kevesebbet ér, mint a humán orvosi diploma, hogy az állatgyógyászathoz használt röntgen, ultrahang, orvosság, műtéti felszerelés olcsóbb, mint a humán gyógyászatban használtak?

– Miért tűnik úgy, hogy drágábbak az állatgyógyszerek, mint a humán gyógyszerek?

– Az állatgyógyászatban alkalmazott gyógyszereken nincs állami támogatás, és ingyenes ellátás sem. Az állatgyógyszerek kifejlesztése, forgalmazása az emberinél jóval kisebb piac miatt eleve többbe kerül, így ez a gyógyszerköltségekben is jelentkezik. A rendszerváltás előtt a kisértőközpont az állami állatkórházak elenyésző szegmense volt, és veszteségesen is működött, de a nemzetgazdaság haszonállat-gyógyászata mellett az is belefért. A rendszerváltásor nem történt árkorrekció, de sajnos az állatorvosi árak azóta még az inflációt sem követték, pedig ennek a szegmensnek az árindexváltozása mindig magasabb kellene hogy legyen az említett okokból (képzés, eszközgigény, gyorsan fejlődő tudományterület), de a bérek emelkedése sem elhanyagolandó tényező. Megtehetnénk, hogy nem veszünk modern felszerelést, nem fejlesztünk, így mesterségesen lassíthatnánk az állatorvosi költségek emelkedését. Mert csak úgy emelhetjük az ellátás színvonalát és nyújthatunk korrekt szolgáltatást, ha emeljük az árakat, és lépést tartunk a tudománnyal.

A kutyatartás egészségügyi előnyei

A kutyatartás csaknem negyedével csökkenti a bármely okból bekövetkező halálozás kockázatát – derült ki egy új metaanalízisből, amelyet az Amerikai Szív Társaság folyóiratában publikáltak a kutatók.

A szakemberek tíz tanulmányt feldolgozva elemezték több mint 3,8 millió 18 éves vagy annál idősebb páciens adatait. A tanulmányok közül kilenc hasonlította össze a bármely okból bekövetkező halálozás arányát kutyatartók és kutyát nem tartók között, és négy tanulmány vette össze a szív- és érrendszeri megbetegedések okozta halálozás arányát a két csoport között – írja a MedicalXpress egészségügyi portál.

Az eredmények szerint a kutyátlanokhoz képest a kutyatartók körében 24 százalékkal alacsonyabb volt a bármely okból bekövetkező, 65 százalékkal alacsonyabb a szívroham utáni és 31 százalékkal alacsonyabb a szív- és érrendszeri megbetegedésekkel összefüggő halálozás kockázata.

„Korábbi tanulmányok kapcsolatot mutattak ki a kutyatartás és a fokozott fizikai aktivitás, az alacsonyabb vérnyomás és a jobb koleszterinszint között” – mondta Caroline Kramer, a Torontói Egyetem munkatársa. Hozzátette: „mindezek fényében várható volt annak kimutatása, hogy a kutyatartók hosszabb ideig éltek, és esetükben alacsonyabb volt a kardiovaszkuláris halálozás kockázata”.

A szakember szerint a következő lépés annak vizsgálata lesz, hogy milyen hatással van az ember szív- és érrendszerére egy kutya örökbe fogadása, illetve, hogy a kutyatartásnak milyen jótékony szociális és pszichológiai hatásai vannak.

A Circulation: Cardiovascular Quality and Outcomes című folyóiratban egy másik tanulmány is megjelent a témában, olyan 40 és 85 éves kor közötti svéd állampolgárok adatait elemelve, akik szívrohamon vagy sztrókon estek át 2001-2002-ben.

Az eredmények szerint a szívroham miatti kórházi kezelést követően egyedül élő kutyatartók körében 33 százalékkal, a partnerrel vagy gyerekekkel élők körében 15 százalékkal volt alacsonyabb a halálozás kockázata, mint a kutya nélküli pácienseknél.

A sztrók miatti kórházi kezelést követően egyedül élő kutyatartóknál 27 százalékkal, a partnerrel vagy gyerekekkel élőknel 12 százalékkal volt alacsonyabb a halálozás kockázata, mint a kutyátlan pácienseknél. (MTI)

Torokgyíkjárvány Ukrajnában Figyelmeztetés az észak-romániai megyéknek

Gyermek- vagy kisiskolás korunkban Gárdonyi Géza meghatározó kisregényében, a Kincskereső kisködmönben olvastunk a torokgyíkről, azaz a diftériáról, amely a védőoltás bevezetése előtt az esetek többségében halálos kórt jelentett. Több más fertőző betegséggel együtt a védőoltással, amelyet hat alkalommal kapnak be csecsemőkortól a gyermekek, sikerült felszámolni, és negyven éve nem jelentett veszélyt Romániában.

Az utóbbi időben értesültünk arról a kellemetlen hírről, hogy Ukrajnában, ahol az oltási fegyelem megglazulása miatt a lakosság átoltottsága 50-59 százalék között van, a torokgyík felütötte a fejét. Gyermekek és például az Ungvári Egyetem orvostanhallgatói is elkapták a diftériát, s a fertőzés Kárpátalját is érinti.

Mivel szomszédos országról van szó, a fertőző betegségek felügyeletét és ellenőrzését végző központ felszólította az Ukrajnával szomszédos északi megyéket, hogy tegyék meg a járvány megelőzése érdekében szükséges intézkedéseket. A külügyminisztérium pedig arra figyelmezteti az ország északi határát átlépő állampolgárokat, akik

tíz éve nem kaptak oltást, hogy oltassák be magukat diftéria ellen. Négy hét után fejt ki igazán hatását az oltóanyag, de sügősségi esetekben indulás előtt is beadhatják. Romániában a kötelező védőoltást 2, 4, 11 hónapos, majd 6 és 14 éves korban adják be, az immunizáció tíz évig biztosít védelemet.

A diftériát baktérium (Corynebacterium diptheriae) okozza, és emberről emberre cseppfertőzéssel terjed. Rövid (2-4 nap) lappangás után az orrban, torokban, gégeben hártyszerű bevonat képződik, amely megvastagszik, és megnehezíti a légzést, ugató köhögést vált ki. Ha a betegnek az összefüggő, vastos hártya, amelyről a betegséget elnevezték, sikerül felkőhögnie, akkor elmúlik a fulladásveszély. A baktérium mérgeanyagai azonban súlyos szövődmenyeket okozhatnak a szívben, a vesékben, gyulladást váltanak ki a különböző testrészekben futó idegekben, megbéníthatják a légzőszövetet, a gége izmait. A diftériának különböző formái vannak: torok-, gége-, orr-, köthártya-, nemiszerv- és bördiftéria. A toxint immunglobulin-készítményekkel, a baktériumot hatékony antibiotikummal kezelik. Súlyos esetekben komoly beavatkozások válnak szükségessé. (b.)

Az asztrológus gondolatai

Tóth Sándor

Mottó: „A fény mindig utat mutat, annak, ki a mélyben kutat.”

Kedves Olvasók!

Idén a Nap november 22-től december 22-ig tartózkodik a Nyilas jegyében. Az őszi utolsó felvonásában a nappalok rövidülnek, a hőmérséklet többnyire fagypontra süllyed éjszaka. A kereszténység és az európai őshonos népek és nemzetek Jézus születésének ünnepére készülődnek. A lényeg több mint kétezer év óta ugyanaz. Akkor van a leginkább szükségünk a fényre, amikor a legnagyobb a sötétség. És mikor lenne nagyobb szükségünk a hit erejére, mint most, a XXI. század második évtizedének utolsó évéhez közeledve. Mert valljuk be, ami mostanában zajlik a világban, némiképp a Római Birodalom bukását juttatja az eszünkbe. Az európai ember fizikailag, lelkileg és szellemileg is elsatnyult. Európai értékrendről beszélnek, sok esetben ilyesmire hivatkoznak, de csak azt látjuk, hogy veszni hagyjuk az értékeinket, és felszámolják a rendet. A rendtelenség kikezdi a rendszert és megszünteti az alkotóelemeit. A szomorú mindebben az, hogy az alkotóelemek mi vagyunk. Most van a leginkább szükségünk egymásra, amíg még nem késő.

Az ember, akiben ott a Nyilas energia, egy örök gyermek. Milyenek a gyermekek? – tehetnénk fel jogosan a kérdést. Kíváncsiak, nyi-

tottak az újra, nincs számukra lehetetlen, játsszák a nagy életjátékot, nem görcsösen, nem erőlködve. Szeretik a jókedvet, a tréfát. A kitarítás nem az erősségük, a monotonitás elől úgy menekülnek, mint ördög a tömjénfüsttől. A Nyilas a zodiákus optimistája. Bízunk magában, mely jó értelemben önbizalmat jelöl. Ha átesik a ló túlsó oldalára, akkor a külső szemlélő beképzeltnek, önhittnek látja. Felmerülhet a kérdés, hogy kit zavar az, ha valakinek nagy az önbizalma? Természetesen azt, akiből ez a tulajdonság hiányzik. A manapság divatos ideológiák a XXI. század emberével igyekeznek az ego mindenhatóságát elhíttetni. Ha hiszel magadban, minden vágyad teljesülhet, mondják. Ez természetesen óriási tévedés, mert a vágyak termékenységi képessége messze felülmúlja bármely egyén erejét. Az akarom, vágyom, hiszem hármasság iránya többnyire nem helyes. Ennek az egyszerű magyarázata az, hogy senki sem azért született, hogy a világ előtte hajbó-

koljon, és lesse élete minden pillanatában a kívánságait. Sarkítva bár, de az egoista ember úgy gondolja, hogy ettől lenne boldog. Mások fájdalma, szerencsétlensége, nyomora csak súlyosan sérült embernek okozhat örömet. Az öröm gyökere nem lehet a bánat. Bár létezik a magyar nyelvben a káröröm szó, tudjuk, hogy jelentése sosem pozitív. A földi lét bipolaritása megteremti a bánatot az öröm mostohatestvéreként. A felhőtlen öröm arra utal, hogy az öröm mulandó. A napfény időleges. Mint ahogy a ránk világító fény mellett megjelenik az árnyék, úgy él a tudatos énünk mögött a tudattalan, mely többek között az a láthatatlan belső világunk, ahová elrejtünk mindent, amiről nem akarunk tudomást venni. Az elfojtott problémáinkkal azok az emberek szembesítenek, akikkel a mindennapok során találkozunk. Alapvetően pedig pont azok, akik a legközelebb állnak hozzánk. Ebből a szempontból tekintve csak az egónk számára léteznek a pozitív vagy negatív megélelések. Szellemi értelemben az életünk minden pillanata tanulás és fejlődés. Ha teljes egészében azonosulni tudnánk e gondolattal, akkor juthatnánk el valamiféle sokunk által áhított bölcsességhez. Ez lenne a nyilasságnak az a magas szintje, amit érdemes megcélozni.

Vigyázzanak magukra és egymásra!

Véleményüket, gondolataikat megírhatják az asztros@yahoo.com e-mail-címre.

1.		A VILLAGOS KAPACITÁS EGYSÉGE	PARANCSOLÓ SZÁNTÓESZKÖZ RÉSZÉ	FÜRDŐ (NÉMET)	LAKATLAN!	GÖRÖG BETŰ	VÁKUUM VALAMINÉL LENTEBBI HELYEN	MAROSPARTI VÁROS	ISTEN (ANGOL)	AKKOR INDUL!	BECÉZETT ORVOS	KERGET TORNÁSNŐ (HENRIETTA)	SKANDINÁV FŐVÁROS	ESŐBEN ÁLLÓ	ARAB FÉRFINÉV
Mikszáth Kálmán véleményét idézzük egy, az ő korában népszerű (a pókerhez hasonló) hazárd kártyajátékról.		A													L
	CSAK FÉLIG!		JUHISTÁLLÓ MUTATÓ-SZÓ				HOZZÁTARTOZÓ MAGYAR ÍRÓ (LAJOS)					FIATALOS KÖSZÖNÉS KISSÉ KÖVÉR			
	MINDENNEK A LELKE KATONAI				RAGAD BÜNYŰGI REGÉNY				TOJÁSOKON ÜLŐ TYÚK ...ODORATA (IBOLYA)					EZTI IZOMBAN REJLIK	
2.	T	HASADÓ (JÉG)	30 NAPNYI HARAPÓ		AZ ANÓD PÁRJA BRAZIL ÍRÓ (JORGE)				KÉPMAGNÓ HIVATALI MUNKAHELY					... IPSO (VELEJÁRÓ) SÉMI NÉP	
	SPANYOL HAJÓHAD VOLT				AZ ARGON VEGYJELE AB... (HARRAGGAL)	TEMESPARTOK! ÁLLÓVÍZ		RÓMAI KETTŐ TŰZET MEGSZÜNTET		OLASZ NÉVELŐ A HÁZBA			ANGYAL-RANG RÉG ÉLT ELŐD		
	MEGJED			VASAL KÖLTŐ (EMIL)			LEVEGŐT IGÉNYLŐ DÉL-AFRIKAI TARTOMÁNY			ANKARA LAKÓJA LIMLON					
	BELSŐ-ÁZSIAI FOLYÓ			SPANYOL FÉRFINÉV KEVÉS VAN BELŐLE			BOLEK PÁRJA ELÉGEDETTLEN AZ EB			FRANCIA RT. BORZALMAS				SZEMÉLY-NÉVMÁS IDŐMÉRŐ	
	YOKO ... (J. LENNON NEJE)		MŰV. TÖRTÉ-NÉSZ (NÓRA) DISZNÓ-LAKÁS			ARRA A MÁSIK HELYRE NÉMA SÍP!			ARRAFELE! JÓTÉKONY-KODIK			DICKENS ÁLNEVE KÖLTŐI			
	BESZÓLI TE ÉS Ó		ELIGAZÍTÓ, TANÍTÓ NŐI IVAR-SEJT			HOSSZÚ NŐI SÁL HEGYOROM (TÁJSZÓ)			SZÍVÓS VAS-ÖTVÖZET MÁRAMAROSI HEGY				FRANCIA SZIGET VARRÓ-ESZKÖZ		
		FENNSÍK ZSOKÉ			VASARELY MŰVÉSZETE ÓKORI BIRODALOM			KÖZÉPKORI ÉRETNEK SZ. LÁNGOT LELOCSOL							DOLGOZIK A MOZDONY
	PÁRATLAN KELMEI		IGEVÉGZŐ-DÉS FOSZTÓ-KÉPZŐ		EREKI ÉKÍTMÉNY		PARIPA FUNDAMENTUM		ELEKTRON-VOLT (RÖV.) ELŐIDÉZ		TEHER (NÉP) LOCH... (SKÓT TÓ)				TONNA (RÖV.) BÁTORKÓD
	ISTEN (NÉMET)		ANEKDOTA ÉLETEM APADÓ... (ADY)				SZÍRIAI FENNSÍK VISZÁLY-ISTENNŐ			SVÉD, OSZTRÁK AUTÓJEL BECÉZETT MÁRIA			A MOLIBDÉN VEGYJELE SZILAJ		
	ANGOL ÉPÍTÉS (HENRY, XIV. SZ.)		NŐI NÉV (MÁJ. 13.) LATIN CSONT				VALLÁSILAG MEGFELEL (ZSIDÓ ÉTEL) TALÁN!			KECSESEN HAJLIK F. BAUM VARRÁSZLÓJA					
	ÓMEGA ÉS ALFA	SVÁJCI VÁROS AMPER (RÖV.)				...KEZDVE (AZÓTA) NÉVELŐ			A BALATON FOLYÓJA FÉLÉVI!			MENYASZ-SZONY OLASZ AUTÓJEL			
	L.N.J.														

November 7-i rejtvényünk megfejtése: **Olyan dolgokat kell művelni, amiért másokat elmeógyógyintézetbe csuknak.**

Zárul az Eb-selejtezők sorozata

Mától jövő keddig rendezik a labdarúgó-Európa-bajnoki selejtezők csoportküzdelmeinek utolsó két körét; eddig hat csapat biztosította be szereplését a 2020-as kontinensviadalra, amelyet 12 ország egy-egy városában, köztük Budapesten és Bukarestben rendeznek.

Az A csoportban Anglia története 1000. mérkőzésén harcolhatja ki a továbbjutást, a Wembley Stadionban igazi futballünnepre készülnek Montenegró ellen – a válogatott a jubileum alkalmából különleges mezben lép pályára csütörtökön. Gareth Southgate együttese Podgoricában 5-1-re nyert, így meglepetés lenne, ha nem győzne, ugyanakkor még a döntetlen vagy egy vereség is elég lehet neki. Utóbbi eset akkor valósul meg, ha Koszovó kikap Csehországban, ekkor a cseh válogatott megy tovább a második helyre.

A B csoportban Ukrajna már Eb-résztvevőnek mondhatja magát, a címvédő Portugália pedig jelenleg

egyetlen ponttal előzi meg Szerbiát a második helyen. A papírforma alapján a sorrend nem változik majd, ugyanis a portugálok Litvániát fogadják, majd Luxemburgba utaznak, azaz a szerbeknek még az sem lesz elég, hogy előbb Luxemburg, majd Ukrajna ellen is begyűjtik a három pontot hazai környezetben.

A C csoport küzdelmei már az első napon eldőlhettek: amennyiben Hollandia csütörtökön legalább döntetlent ér el Belfastban, akkor továbbjut, és ha ezzel egy időben Németország győz otthon Fehéroroszország ellen, akkor ugyancsak biztosítja helyét a tornán.

A D csoportban három válogatott pályázik két helyre, a legjobb helyzetben Svájc van, amely még Georgia ellen otthon és Gibraltár vendégeként joggal számíthat összesen hat pontra, míg a második helyről hétfőn Dublinban dönt majd Írország és Dánia. Ott utóbbinak várhatóan a döntetlen is elég lesz,

mivel pénteken hazai pályán fogadják Gibraltárt és előzi majd meg pontszámában az íreket.

A magyar érdekltségű E csoportban elsőként a világbajnoki ezüstérmes horvát válogatott biztosíthatja be helyét az Eb-n, ehhez hazai pályán mindössze egy pontot kell szereznie Szlovákia ellen. Magyarország Wales-ban vívhatja ki a részvételi jogot, ehhez az utolsó csoportmérkőzésen nyerniük kellene Dzsudzszakéknak.

Az F csoportból Spanyolország már Eb-résztvevőnek mondhatja magát, itt pénteken Románia – Svédország rangadó játszanak (Pro TV, 21.45 óra), és amennyiben Bukarestben vendégsiker születik, akkor kiegyenesedik a továbbjutást illető kérdőjel. Ugyanakkor a svédeknek román győzelem esetén sem kell még lemondaniuk az Eb-szerreplésről, ugyanis a hétfői játéknapon a Feröer-szigetek csapatát fogadják, miközben a Contra-legénység Spanyolországba látogat (Pro TV, 21.45 óra), itt is legalább egy pontot kell szerezniük Tatarusanéknak.

A G csoportban egyszerű a kép-

Ahhoz, hogy a román válogatott részvételi jogot szerezzen a jövő évi Európa-bajnokságra, a svédek elleni bukaresti győzelmet meg kellene fejelelni legalább egy spanyolországi döntetlennel. Fotó: a román csapat közösségi oldala

let, ugyanis a már Eb-résztvevő lengyelek mögött az osztrákoknak hátralevő két találkozójukon egyetlen pontra van szükségük a továbbjutáshoz, ezt már pénteken, hazai pályán megszerezhetik Észak-Macedónia ellen.

A H csoportban ha a világbajnok franciák legyőzik otthon Moldovát, akkor nem kell semmi mással foglalkozniuk, ellenkező esetben a csü-

törtöki továbbjutásukhoz az kell, hogy Izland ne nyerjen Isztambulban, ahol a házigazda törököknek elég az egy pont is.

Az I csoportból Belgium és Oroszország is továbbjutott már, míg a J-ből Olaszország mellett Finnország lehet a másik befutó, ehhez mindössze arra van szükség, hogy saját közönsége előtt legyőzze Liechtensteint.

Willi Orbán nem játszhat

Willi Orbán, a Lipcsei RB magyar válogatott labdarúgója sérülés miatt nem játszhat a Wales elleni, továbbjutás szempontjából sorsdöntő Európa-bajnoki selejtező mérkőzésen, jövő kedden.

A magyar szövetség (MLSZ) honlapján közölte, hogy a válogatott védelmének oszlopa meg sem érkezett Telkibe az együttes összetartására. Emlékeztettek: Orbán két héttel ezelőtt, a lipcseiek Német Kupamérkőzésén sérült meg. Kedden újabb vizsgálatoknak vetették alá, amelyeket követően eldőlt, hogy a 26 éves futballistának a válogatott két novemberi mérkőzését ki kell hagynia.

A magyar válogatott pénteken Uruguay csapatát fogadja a jövő évi Európa-bajnokságon három csoporttalálkozóhoz és egy nyolcaddöntőnek otthont adó Puskás Aréna avatásán (TV: M4 Sport, 20.00 óra), majd kedden Cardiffban lép pályára az Eb-selejtező zárófordulójában (TV: M4 Sport, 21.45 óra), s ha nyer, biztosan kijut a kontinensviadalra.

Portréfilm Gera Zoltánról

Kizárólag az M4 Sporton lesz látható Németh Gábor portréfilmje Gera Zoltánról. A tavaly visszavonult, 97-szeres magyar válogatott labdarúgó hivatalosan a Puskás Aréna avatóján, a pénteki Magyarország – Uruguay mérkőzésen búcsúzik a címeres meztől. A film ma, a válogatott edzése előtt kerül adásba. A tréninget 17.30 és 18.15 között élőben közvetíti az M4 Sport, amely bemutatja az új arénát is.

A 26 perces filmben megszólalnak Gera Zoltán szülei, felesége, korábbi harkányi csapattársa, edzői közül pedig Garami József, Dárdai Pál, Gellei Imre, Egervári Sándor és Roy Hodgson is.

A pénteken 20 órakor kezdődő barátságos találkozóról közel 30 kamerával sugároz a sportcsatorna, a nemzetközi adáshoz használt 18 mellett a helyszíni stúdióban nyolc kamera forog majd, a stadionon kívül pedig további két kamera lesz hivatott arra, hogy megörökítse a sporttörténelmi eseményt.

A meccset a Kossuth rádió is közvetíti.

ATP-vb: Már csak egy hely kiadó, Federer vagy Djokovic kiesik

Dominic Thiem Roger Federert, majd Novak Djokovicot is legyőzte a Londonban zajló férfitenisz-ATP-világbajnokságon, így bejutott az elődöntőbe.

A vasárnapi nyitónapon az osztrák játékos meglepetésre legyőzte az esélyesebb svájci, a csoport másik összecsapásán pedig a papírformának megfelelően Djokovic nyert az olasz Berrettini ellen. A két találkozó győztesének összecsapása óriási, csaknem háromórás csatát hozott, mindkét játékos remekül teniszezett. Az első játszmában a rövidítés döntött, miután egy-egy brék mellett mindketten biztosan hozták adogatásaikat. A tie-breakben 5:5-nél Thiem rontott, majd Djokovic jól szertvált, és előnybe került.

Mindez láthatóan nem törte meg Thiemet, aki a második szettben villámrajtot vett, rögtön brékelőnybe került, majd magabiztosan menetelt a szettgyőzelemig.

A harmadikban is az osztrák kezdett jobban, a szerb

Ülve, de állva: Thiem meglepetésre továbbjutott. Fotó: ATP

Eredményjelző

ATP-világbajnokság, csoportkör:

* *Björn Borg-csoport, 1. forduló:* Novak Djokovic (szerb, 2.) – Matteo Berrettini (olasz, 8.) 6:2, 6:1, Roger Federer (svájci, 3.) – Dominic Thiem (osztrák, 5.) 5:7, 5:7; *2. forduló:* Thiem – Djokovic 6:7 (5-7), 6:3, 7:6 (7-5), Federer (svájci, 3.) – Berrettini 7:6 (7-2), 6:3. Az állás: 1. (és továbbjutott) Thiem 2 győzelem/0 vereség, 2. Djokovic 1/1 (3-2), 3. Federer 1/1 (2-2), 4. Berrettini 0

* *Andre Agassi-csoport, 1. forduló:* Alexander Zverev (német, 7.) – Rafael Nadal (spanyol, 1.) 6:2, 6:4, Sztefanosz Cicipasz (görög, 6.) – Danyii Medvegyev (orosz, 4.) 7:6 (7-5), 6:4.

Első ízben játszanak a Mircea Răchită-szuperkupáért

A néhány éve elhunyt marosvásárhelyi sportújságíró, Mircea Răchită névadója lesz annak a serlegnek, amelyet a megyeszékhely legjobb minifocicsapatának ítélnek oda. A Szuperkupa győztese a Transilvania-bajnokság aranyérmese, a Nova Vita és második helyezetteje, az Inter közül kerül ki, a találkozót a maroszentkirályi Junior sporttelepen rendezik 18 órai kezdettel. A döntő felvezetéseként pályára áll a Mircea Răchită és testvére, Nelu által alapított Rapid is, amely a marosvásárhelyi újságírók csapatával méri össze erejét.

A Nova Vita a marosvásárhelyi bajnokság után az országosat is megnyerte, majd indult a Bajnokok Ligájában, amelyben ezüstérmes lett

Európai focikörkép

* *Angol Premier Liga, 12. forduló:* Burnley – West Ham United 3-0, Chelsea – Crystal Palace 2-0, Leicester – Arsenal 2-0, Liverpool – Manchester City 3-1, Manchester United – Brighton & Hove Albion 3-1, Newcastle United – Bournemouth 2-1, Norwich – Watford 0-2, Southampton – Everton 1-2, Tottenham – Sheffield United 1-1, Wolverhampton – Aston Villa 2-1. Az élcsoport: 1. Liverpool 34 pont, 2. Leicester 26 (29-8), 3. Chelsea 26 (27-17).

* *Spanyol La Liga, 13. forduló:* Alavés – Valladolid 3-0, Athletic Bilbao – Levante 2-1, Atlético Madrid – Espanyol 3-1, FC Barcelona – Celta Vigo 4-1, Betis – Sevilla 1-2, Eibar – Real Madrid 0-4, Getafe – Osasuna 0-0, Mallorca – Villarreal 3-1, Real Sociedad – Leganés 1-1, Valencia – Granada 2-0. Az élcsoport: 1. FC Barcelona 25 pont (33-15), 2. Real Madrid 25 (25-9), 3. Atlético Madrid 24.

* *Olasz Serie A, 12. forduló:* Brescia – Torino 0-4, Cagliari – Fiorentina 5-2, Inter – Hellas Verona 2-1, Juventus – AC Milan 1-0, Lazio – Lecce 4-2, Napoli – Genoa 0-0, Parma – AS Roma 2-0, Sampdoria – Atalanta 0-0, Sassuolo – Bologna 3-1, Udinese – SPAL 0-0. Az élcsoport: 1. Juventus 32 pont, 2. Inter 31, 3. Lazio 24.

* *Német Bundesliga, 11. forduló:* Bayern München – Borussia Dortmund 4-0, Mönchengladbach – Brémai Werder 3-1, Wolfsburg – Bayer Leverkusen 0-2, Hertha BSC – Lipcsei RB 2-4, Mainz – Union Berlin 2-3, Freiburg – Eintracht Frankfurt 1-0, Schalke 04 – Fortuna Düsseldorf 3-3, 1. FC Köln – Hoffenheim 1-2, Paderborn – Augsburg 0-1. Az élcsoport: 1. Mönchengladbach 25 pont, 2. Lipcsei RB 21 (29-12), 3. Bayern München 21 (29-16).

* *Francia Ligue 1, 13. forduló:* AS Monaco – Dijon 1-0, Nantes – St. Etienne 2-3, Montpellier HSC – Toulouse 3-0, Nice – Bordeaux 1-1, Olympique Marseille – Lyon 2-1, Lille – Metz 0-0, Strasbourg – Nimes 4-1, Brest – Paris St. Germain 1-2, Reims – Angers 0-0, Stade Rennes – Amiens SC 3-1. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 30 pont, 2. Olympique Marseille 22, 3. Angers 21.

Megyei labdarúgó-bajnoki eredmények

* *4. liga, 10. forduló:* Magyaró – Hadrév 6-1, Mezőritics – Mezőceked 4-1, Koronka – Dános 3-4, Gernyeszeg – Mezőház 3-6, Radnót II – Görgénysóakna 2-2, Küküllődombó – Dicsőszentmártoni Viitorul 7-0. Az élcsoport: 1. Görgénysóakna 25 pont, 2. Magyaró 24, 3. Radnót II 23.

* *5. liga, Északi csoport, 9. forduló:* Nyáradremete – Köhér 3-4, Tuson – Mezőkirályfalva 2-0, Alsóidecs – Lövér 2-1. Az élcsoport: 1. Alsóidecs 23 pont, 2. Köhér 21, 3. Nyáradremete 16.

* *5. liga, Déli csoport, 9. forduló:* Mezőgerebenes – Kerelő 9-1, Mezőtőhá – Magyarsáros 5-4, Mezőmehes – Marosludas II 2-5. Az élcsoport: 1. Mezőgerebenes 24 pont, 2. Magyarsáros 19, 3. Marosludas II 16.

* *6. liga, 11. forduló:* Csíkfalva – Harasztkerék 0-3, Küküllőszéplak – Nyáradgálfalva 4-2, Somosd – Jedd 3-0, Mezőpanit – Csittszentiván 0-5, Kibéd – Székelybere 6-0, Mikefalva – Sáromberke 3-3. Az élcsoport: 1. Harasztkerék 26 pont, 2. Somosd 24 (38-17), 3. Kibéd 24 (30-11).

HATÁRTALANUL

25. MAROSVÁRHELYI
NEMZETKÖZI
KÖNYVVÁSÁR

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház
2019. november 14-17.

www.szabotaly.ro/konyvvasar • www.facebook.com/zonyvvasar

SZOMBAT, NOVEMBER 16.

- 10⁰⁰ Nemzeti Színház – 1-es számú próbatere – *Az Olvasd el, és játszd velünk!* – Az olvasás-vetélkedő döntője IV. osztályosoknak. A műhelymunkát Barabási Tivadar és Magyar Izabella vezeti.
- 10⁰⁵ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – *Meséljünk egymásnak!* Interaktív mesefoglalkozás óvodások részére Nádasdi Csilla Emesével.
- 10¹⁰ Nemzeti Színház – Protokollterem – Versolvasó nap – Gyéresi Júlia színművésznő olvassa fel Ady Endre összes versét.
- 10¹⁵ Nemzeti Színház – Térey János terem – Gutenberg Kiadó – Könyvbemutató – Egyed Emese: *Vasárnap (versek játéka közben)*, illusztrálta Láng Orsolya. A szerzővel és az illusztrátorral László Noémi beszélget.
- 10²⁰ Nemzeti Színház – Lector Kiadó standja – Dedikálás – Antal Balázs: *Történet polnyi könyvvel. Mózes Attila írói világa.*
- 10²⁵ Nemzeti Színház – Kisterem – Irodalmi matiné – Beszélgetés reggeli és ebéd között: *A mai magyar irodalom befogadó tere, avagy szükség van-e mostanság a Bajza-Toldi-Vörösmarty-támaszra a Petőfi-gyártáshoz?* – A vélemény-nyilvánítók: Darvasi László, Grecsó Krisztián és Németh Gábor, a „kiváló” érdeklődő Szegő János, a Magvető Kiadó szerkesztője.
- 11⁰⁰ Nemzeti Színház – Nagyterem – „*Maros híja leszakad*” – A Sebő Együttes gyermekkoncertje (A K & KaArt produkciók iroda szervezésében.)
- 11⁰⁵ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Pozsonyi Pagony Kiadó – *Ropogós kalandok a Pagonytól.* A foglalkozást Rét Viktória, a gyermekkiadó munkatársa vezeti.
- 12⁰⁰ Nemzeti Színház – Kisterem – Író-olvasó találkozó – Vendégünk Keresztési József, a *Csücsök avagy a nagy pudinghajszja* (Móra Könyvkiadó) című, *Az Olvasd el, és játszd velünk!* olvasójátékra a IV. osztályosoknak kijelölt könyv szerzője. A meseregény szerzőjével Makkai Kinga beszélget.
- 12⁰⁵ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Kreatív Kiadó – Könyvbemutató – *Határtalan történetek – igaz mesék és népmesék.* Vita Piroška: *Panni-mesék 1.* Beszélgetős, olvasós kalandozás az óvodás, majd kisiskolás Panival. *Szürke farkas felesége. Breton népmesék.* Ismerkedés a breton kultúrával, népmesékkel és népzenevel. A két könyvet Fábrián Gabriella illusztrálta. Tasnády Erika, a népmesék könyv fordítója breton népdalokat énekel. Moderátor Tekei Erika, a kiadó szerkesztője.
- 12¹⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Mentor Könyvek Kiadó – Könyvbemutató – Márványi Péter – Bánhidi Emese *Párhuzamos évszázad* című interjúkötetéről a szerzőkkel Káli Király István beszélget.
- 12¹⁵ Nemzeti Színház – Térey János terem – Koinónia Kiadó – Könyvbemutató – Lucian Boia: *Az okori Dáciától a nagy egyesülésen át a mai Romániáig – Ismerjük be nyíltan, hogyan állnak a dolgaink.* A szerző új kötetéről Rostás Péter István, a könyv fordítója és Lázok Klára történész beszélget.
- 13⁰⁰ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Kreatív Kiadó – Interaktív könyvbemutató kisiskolásoknak és pedagógusoknak a szerzők, szerkesztők, illusztrátorok és a zeneszerző részvételével – *Mindennapi valóság és csoda mesében, versben, zenében és képekben.* Sikó-Barabási Eszter: *Mesék az ég boltjából.* Illusztrációk: Karda Zsófia; Kovács Annamária (szerk.): *Versköstölő.* Illusztrációk: Pápai Barna. Megemlékeztetés: Kovács István; Kovács Annamária – Kerekes Izabella – Vollandics Szidónia: *Versköstölő. Munkafüzet – feladat- és játékgyűjtemény.* Moderátor Tekei Erika, a kiadó szerkesztője.

- 13⁰⁵ Nemzeti Színház – Ady Endre terem – Könyvbemutató – Kriterion Kiadó – Krajinik Nagy Károly *Anno domini* című kötetéről a szerzővel H. Szabó Gyula, a kiadó igazgatója beszélget.
- 13¹⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – *Holokauszt és irodalom* – Kornis Ottó: *Füst* című, a Mentor Könyvek Kiadó és a Minerva Művelődési Egyesület közös kiadásában megjelent emlékirata kapcsán Tibori Szabó Zoltánnal Király Kinga Júlia beszélget.
- 13¹⁵ G. Café – Erdélyi Híradó Kiadó és Látó szépirodalmi folyóirat – Könyvbemutató – Sánta Miriám: *Hétfőn meghalsz*, Fischer Botond: *Tavaszi lesz, Corina* és Serestély Zsolt: *Közös hűlés.* A szerzőkkel Láng Orsolya beszélget.
- 13²⁰ Nemzeti Színház – Dedikálás – Márványi Péter – Bánhidi Emese: *Párhuzamos évszázad.*
- 14⁰⁰ Nemzeti Színház – Kisterem – „*Amíg nem a tigris írja meg a saját történetét, mindig vadászni fognak rá*” – Balogh Rodrigo és Király Kinga Júlia beszélgetése a Független Színház Magyarország kiadásában megjelent *Roma hősök* című, monodrámákat tartalmazó kötet kapcsán, amelynek szerzői Michael Collins (Slovenia), Mihaela Drăgan (Románia), Farkas Franciska (Magyarország), Dijana Pavlović (Olaszország) és Richard R. O'Neill (Írország).
- 14⁰⁵ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Jelenkor Kiadó – Könyvbemutató – Gyórfi Kata *Te alszol mélyebben* című verseskötetéről a szerzővel Sárközy Bence, a Jelenkor Kiadó igazgatója beszélget.
- 15⁰⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Könyvbemutató – Elek Tibor *Párbeszédben a kortárs erdélyi irodalommal* című interjúkötetéről a szerzővel Karácsonyi Zsolt, a Helikon folyóirat főszerkesztője beszélget. Résztvevők: Fekete Vince és Markó Béla.
- 15⁰⁵ Nemzeti Színház – Térey János terem – Pont Kiadó – Könyvbemutató – Gáspárik Attila: *A színházi tehetség.* Résztvevők: Gáspárik Attila szerző, Szávai Géza, a kiadó főszerkesztője, Novák Csaba Zoltán történész. Közreműködik Berekméri Katalin színművész. A bemutató után a szerző a kiadó standján dedikál.
- 16⁰⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Magvető Kiadó – Könyvbemutató – Fekete Vince *Vargaváros* című legújabb kötetéről, műhelytitkeiről, alkotói terveiről a szerzővel Szegő János, a kiadó szerkesztője beszélget.
- 16⁰⁵ Nemzeti Színház – Kisterem – Koinónia Kiadó és Barnabás Alapítvány – Könyvbemutató – Budai Evódia – Budai Dániel: *Nőnek születtem. Kalendárium nőknek és 60 nap és megváltozhatóság (szokásokkalaktató napló).* A hasznos útmutatás szerzővel Berke Krisztina-Agnes, a kiadó munkatársa beszélget.
- 16¹⁰ Nemzeti Színház – Bookart Kiadó standja – Dedikálás – Kovács András Ferenc.
- 16¹⁵ Kultúrpalota – Kisterem – Kriterion Kiadó és Teleki Teka – De Nagy Anikó – László Lóránt *Grofiktári Bethlen Zsuzsanna és szakácskönyve* című kötetéről a szerzőkkel Egyed Emese, irodalomtörténész beszélget. A bemutató meghívottja Németh Zsolt, a Magyar Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke. A bemutató házigazdája Lázok Klára, a Teleki-Bolyai Könyvtár főkönyvtárosa.
- 16²⁰ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Love2translate Kiadó – Interaktív könyvbemutató és jogamóka 5-12 éves gyermekeknek és szüleiknek – Benő Kinga jogamóka oktató bevezetője a *Barátságban önmagammal* című kiadvány szórakoztató gyűjteménye.

- 16²⁵ Nemzeti Színház – Térey János terem – Könyvbemutató – Doina Ioanid *Ideje, hogy fülbevalót horj* című verseskötetéről a szerzővel és a fordítóval, Lovétei László Lászlóval Gálfalvi Ágnes beszélget.
- 17⁰⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Bookart Kiadó – Könyvbemutató – Markó Béla *A költészet rendeltetéséről használatáról* című esszékötetéről a szerzővel Elek Tibor, a Bánya folyóirat főszerkesztője beszélget.
- 17⁰⁵ Nemzeti Színház – Kisterem – Koinónia Kiadó – Könyvbemutató – Csiba Kálmán: *Pény a rácsokon. Emlékiratok.* A könyvről Szász Tibor András, a szerző szolgálatára beszélget a kötet szerkesztőjével, Nagy Alpár-Csabával. Hárfán közreműködik Nagy Csiba Emese.
- 17¹⁰ Nemzeti Színház – Térey János terem – Pont Kiadó – Könyvbemutató – Rostás Zoltán: *Szétriasztva. Beszélgetések a 91 éves Lükő Gáborral ifjúkora dokumentumai között.* Résztvevők: Rostás Zoltán szerző, Szávai Géza a kiadó főszerkesztője, Vida Gábor író, a Látó főszerkesztője, Gagyri József szociológus, egyetemi tanár. Közreműködik Gáspárik Attila színművész. A bemutató után a szerző a kiadó standján dedikál.
- 18⁰⁰ Nemzeti Színház – Irodalmi Kávéház (a főpály előtti galérián) – Magvető Kiadó – Könyvbemutató – Grecsó Krisztián *Vera* című legújabb regényéről, műhelytitkeiről, alkotói terveiről a szerzővel Szegő János, a Magvető Kiadó szerkesztője beszélget.
- 18⁰⁵ Nemzeti Színház – Protokollterem – Koinónia Kiadó – Könyvbemutató – Cseh Katalin: *Tanörösten* és Botházi Mária: *Biarobot.* A szerzőkkel Zsigmond Júlia, a kiadó szerkesztője beszélget.
- 19⁰⁰ Nemzeti Színház – Nagyterem – Marie Jones: *Kövek a zsebben.* Vigjáték Kálly Molnár Péter és Rudolf Péter előadásában.

VASÁRNAP, NOVEMBER 17.

- 10⁰⁰ Nemzeti Színház – 1-es számú próbatere – *Olvasd el, és játszd velünk!* – Az olvasás-vetélkedő döntője IX–XII. osztályosoknak. A műhelymunkát Gesse Ramóna és Magyar Izabella vezeti.
- 10⁰⁵ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Bookyard Kiadó – *En is lehetek illusztrátor!* 2. – Zsuzsanna Reis (Németország) illusztrátor gyerekgoglalkozással egybekötött kiállítás.
- 10¹⁰ Nemzeti Színház – Dedikálás (földszint, Folyóiratok Standja) – Magvető Kiadó – Dedikálás – Grecsó Krisztián: *Vera*
- 11⁰⁰ Nemzeti Színház – Nagyterem – *Jack Cole dalai* – Kovács András Ferenc megemlékeztető előadja Fazekas Ernő, Márton Lóránt és Nagy Csongor. (A K & KaArt produkciók iroda szervezésében.)
- 11⁰⁵ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Bookyard Kiadó – Könyvbemutató – Bota Melinda: *Pírnyó könyvek 4., 5.* Meghívottak: dr. Kádár Annamária pszichológus és Márton Andrea waldorf íróletési hivatásos tanítók tervezte.
- 12⁰⁰ Nemzeti Színház – Kisterem – Író-olvasó találkozó – Vendégünk Grecsó Krisztián, a *Vera* című, *Az Olvasd el, és játszd velünk!* olvasójátékra a IX–XII. osztályosoknak kijelölt könyv szerzője. A beszélgetést a szerzővel Makkai Kinga moderálja.
- 13⁰⁰ Nemzeti Színház – Klubterem – *Gyere velem könyvvásárral!* – Bookyard Kiadó – *Díjátadó – Érzelmifűk. Az érzelmi intelligenciát fejlesztő társasjáték.*

SZERVEZŐK:

KIRKÉRI
MÉDIAPARTNER:

NÉPÚJSÁG

Az Azomures és az Azotrans adománya Könyvajándék sportiskolásoknak

Diana Bulimar világhírű sportoló, a *Povestea lui Didi (Didi meséje)* című gyermekkönyv szerzője és főszereplője látogatott el november 13-án, szerdán délelőtt a marosvásárhelyi Szász Adalbert Sportlíceumba. A Curtea Veche kiadó gondozásában megjelent könyvvel a kétszeres Európa-bajnok és bronzérmes olimpiai tornász a sportlíceum ritmikus torna szakos diákjait ajándékozta meg. A könyvek adományozására az Azomures vegyipari kombinát és az Azotrans támogatásával került sor.

Nagy Székely Ildikó

Szerdán délelőtt a sportiskola tornatermében izgatott diáktömeg várta a vendégeket. Az egybegyűlteket elsőként *Ovidiu Maior*, az Azomures szóvivője üdvözölte. Maior arra hívta fel a gyermekek és fiatalok figyelmét, hogy a sportolás mellett fontos, hogy az olvasásra is szánjanak időt.

– Ebben szeretnénk segíteni a *Povestea lui Didi* című könyvvel, amelyben Diana Bulimar saját élet-történetét, tornászkarrierjét meséli el. A mai adományozás *A gyermekkor könyvei* címmel öt éve indított projektünk része. Ennek keretében az olvasás megszerettetése érdekében több mint 20 ezer könyvet adományoztunk elsősorban vidéki tanintézeteknek – foglalta össze a

kezdeményezés lényegét az Azomures szóvivője. A *Népújság* kérdésére a szóvivő további részletekre is kitért, elmondta, hogy az elmúlt öt évben havonta legalább egyszer könyveket adományoztak 8–14 év közötti gyermekeknek, és a vidéki iskolák mellett a megyeszékhelyi tanintézetek is részesültek belőle. Rendszerint klasszikus művek – pl. a Pán Péter, A három testőr, az Odüsszeia – rövidített, gyermekek számára készült feldolgozásait vették el a diákokhoz, most pedig egy olyan, fiatal szerzőtől született kiadványt választottak, aki példaképe lehet a sportlíceum tanulóinak.

Csiki Zsolt iskolaigazgató köszöntőjében arra biztatta a diáko-

Ovidiu Maior

Fotó: Nagy Tibor

kat, hogy próbáljanak Diana nyomdokaiba lépni, hiszen Romániának az európai megítélése szempontjából is nagy szüksége van élsportolókra.

Az ajándékot a ritmikus gimnasztika szakos diákok versenycsapatá színvonalas műsorral köszönte meg, a legkisebbek csoportos produkciója után kötéllel, karikával, labdával, buzogánnyal, szalaggal előadott egyéni bemutatók váltották egymást. A műsort a tanintézet egykori diákjának fellépése zárta.

Ezt követően a 24 éves Európa-bajnok közvetlen, barátságos hangnemben szólt a diákokhoz, akik közül többen egy televíziós vetélkedőből ismerték. Diana az életéből villantott fel pár mozzanatot, elmesélte, hogy három és fél éves korá-

ban kezdett el tornászni, később, iskoláskorában pedig naponta 8–9 órát edzett, így nem maradt ideje az olvasásra. Arra, hogy ez mekkora hiány, akkor döbbsen rá, amikor az első európai bajnokságán interjúalanyként nem tudta, mit mondjon a ripperternek. Ezt követően a szüleihez fordult segítségért, akik azt tanácsolták, hogy szókincse gazdagítása érdekében barátkozzon meg a könyvekkel. A világhírű vendég arra biztatta a sportiskolásokat, hogy esténként ők is böngésszék a könyvet, amit éppen azzal a céllal írt, hogy másokkal is megszerettesse az olvasást.

Az együttlét a 300 könyv átadásával ért véget, Diana Bulimar a gyermekek nagy öröme minden példányt dedikált.

Szakismertető az őszi szántásról

Gyakorlati bemutatót tartott az RMGE-Maros október közepén és november elején Nagyernyében a szántóföldön a vetőgép beállításáról, illetve az őszi mélyszántásról. Szerdán Fehéregyházán ismertették az ilyenkor szükséges munkálatok szakszerű technológiáját.

A forgatásos talajművelés alapművelet, melynek minőségét nagymértékben meghatározza, hogy milyen kultúra volt az elővetemény. Az őszi szántás legfontosabb haszna a téli csapadék

befogadása és tárolása. Az őszi szántás akkor megfelelő, ha a szükséges mélységig lazította a talajt, átforgatta a tömör tárcsatalp-réteget, és egyenletes felszint hagyott, amit mindig le kell zárni, hogy a tavaszi vetőágy-előkészítés minél kevesebb nedvességvesztéssel járjon. A lejtős területeken a rétegvonalak mentén szükséges szántani, hogy a csapadék minél kevesebb eróziós kárt okozhasson. A szántás javasolt mélységét a talaj termőrétegének mélysége és az utóvetemény határozza meg. A tavaszi kalászosok alá elegendő a

20-25 cm-es szántás, a tavaszi kápnövények (kukorica, napraforgó, szója, cukorrépa), illetve a lucerna mélyebb alapművelést igényel, ha a termőréteg ezt lehetővé teszi (30-35 cm a javasolt szántási mélység).

További érdeklődő esetén szívesen szerveznek hasonló bemutatót, ugyanakkor amennyiben a gazdák-nak a témával kapcsolatosan bármilyen információra van szükségük, a rendezvényt szervező Nemes Levente falugazdászhoz fordulhatnak a 0756-162-952-es telefonszámon. (v.g.)

Fotó: Vajda György (archív)

Szélvihar okozott károkat Hunyad megyében

Huszonöt tömbháztetőt és hét járművet megrongált, egy reklámpannót pedig tönkretett az erős szél Vajdahunyadon – közölte a Hunyad megyei katasztrófavédelmi felügyelőség.

A tájékoztatás szerint szerda hajnali 3 órától 14 óráig 28 esetben volt szükség a katonai tűzoltók közbelépésére. Az erős szél megbontotta 25 tömbház tetőzetét, emellett hét járműben és egy reklámpannóban is kárt tett.

Ugyanakkor a viharban kidőlt fák miatt a Felsőpestes (Peștiș) és Keresztényalmás (Almaș) településeket összekötő úton leállt a forgalom, amíg az úttestet megtisztították.

A katonai tűzoltók figyelmeztetik a lakosságot, hogy erős szél esetén lehetőleg ne tartózkodjanak a szabadban, húzódjanak biztonságos helyre, csukják be az ajtókat, ablakokat, járműveiket pedig tartsák fáktól, villanyoszlopoktól távol. (Agerpres)

Nem lehetett feljutni a Bâlea-tóhoz

Sem a transzfogarasi úton, sem a drótkötélpályás felvonóval nem lehetett feljutni szerdán a 2034 méteres magasságban fekvő Bâlea-tóhoz. Az utat lezárták, a felvonó pedig nem üzemelt, mivel erős szél fújt, a széllökések elérték a 120 kilométeres óránkénti sebességet.

A Fogarasi-havasokban levő Bâlea-tó környékén heves szélre vonatkozó narancssárga jelzésű figyelmeztetés volt érvényben.

Tavaszig már csak drótkötélpályás felvonóval lehet megközelíteni a Bâlea-tavat, az oda vezető transzfogarasi utat ugyanis már lezárták. A felvonó 3700 méteres távot tesz meg, de csak megfelelő meteorológiai körülmények között üzemel. Egy felnőtt számára 70 lejbe kerül az oda-vissza út a Bâlea-tóig.

A térségben még nincs hó, de a forgalmat már lezárták a 7C jelzésű országút 104-es kilométerszelvénye (Argeș megye, Piscu Negru) és a 130-as kilométerszelvény +800 m (Szeben megye, Bâlea Vizeses vendégház) között. (Agerpres)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

MINDENFÉLE

KÉSZÍTÜNK, szerelünk: külső műanyag redőnyöket, szalagfüggönyöket, harmonikaajtókat. Tel. 0265/218-321, 0744-121-714, 0766-214-586. (14/4654)

FÉMSZERKEZETI MUNKÁT vállalkozók: kapu, garázsajtó, ablakrács stb. Tel. 0744-966-747. (21682-1)

ALKALMAZUNK hegesztőt és lakatos. Tel. 0744-572-889. (21684-1)

VÁLLALUNK: tetőkészítést cserépből vagy lemezből, kisebb javítást, tetőszakszerűt fából, ács munkát stb. Tel. 0745-680-818. (7/5203-1)

VÁLLALUNK tetőkészítést fémcserépből és Lindab lemezből, ács munkát, bádogos munkát és tél előtti takarítást. Tel. 0754-814-263. (13/5250)

A MAROS MEGYEI SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI és GYERMEKVÉDELMI IGAZGATÓSÁG, az Európai Szociális Alap által társfinanszírozott VENUS – Együtt a biztonságos életért projekt keretében BÉRBE VESZ egy maximum 150 m²-es ingatlant (tömbházlakást vagy magánházat), mely az alábbi helyiségekkel rendelkezik:

- előszoba;
- minimum 4 külön bejárattal, bútorozatlan szoba, melyből 3 szobának a felülete legalább 12 m²-es;
- minimum 3 fürdőszoba/mosdó, melyből kettőben legyen fürdőkád/tusolófülke, lecsukható tetejű angolvécé, mosdókagyló, hideg és meleg víz; a harmadik mellékhelyiségben legyen mosdókagyló hideg és meleg vízzel, valamint vécé;
- bútorozatlan konyha elektromos háztartási eszközök nélkül;
- tárolóhelyiség: kamra és lomtár stb.;
- legyen saját hőközpont és termopán nyílászárók.

Az ajánlatokat zárt borítékban a Maros Megyei Szociális Ellátási és Gyermekvédelmi Igazgatóság iktatójában – Trébely utca 7. szám, C épületrész, földszint, 6-os iroda – kell benyújtani 2019. november 22-én 12 óráig.

További információ a www.dgaspcomures.ro webhelyen, az Informatii de interes public lapon vagy a 0265/219-235, 0265/213-512-es (41-es mellék) telefonszámokon hétfőtől péntekig 10-13 óra között. (sz.-1)

VÁLLALUNK tetőkészítést 25% téli árkedvezménnyel, fémcserépből 50 lej/m². Ács munkát és bádogos munkát végzünk, valamint sürgős javítást. Tel. 0736-045-781. (13/5250)

SEGÍTÜNK nyugdíjasoknak tetőjavításban, a régi cserepeket a helyükre tesszük. Tel. 0743-512-168. (1/5292)

MEGEMLÉKEZÉS

„Egy gyertya most érted égjen, Ki fent laksz már a magas égben. Ki vigyázol ránk onnan fentről, S lelkünkhez szólsz a végtelenből.”

Örök hiányát érezve, szeretetét és emlékét szívünkbe zárva emlékezünk **MAGYARI VILMÁRA** halálának 5. évfordulóján. Nyugodjál békében, drága jó édesanyám! Bánatos leánya, Lenke és családja. (-1)

Fájó szívvel emlékezünk november 12-ére, amikor egy éve a halál elragadta szereteti közül a jó férjet, édesapát, nagytatát, apóst, a nyárádmagyarósi **MÓGA DÉNEST**. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szeretted. *„A szeretet soha el nem fogy.”* (2/5278-1)

Isten akaratában megnyugodva, mégis fájdalommal teli szívvel tudatjuk, hogy szeretett édesapánk, nagyapánk, dédapánk és rokonunk,

ELEK ATTILA

2019. október 3-án, életének 89. évében elhunyt.

Végső nyughelyére 2019. november 16-án 14 órakor a marosvásárhelyi református temetőben helyezük, református szertartás szerint.

Emléke örökké élni fog!

(6/5270-1)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal búcsúzom szeretett bátyámtól,

GRÁNCSA ISTVÁNTÓL.

Nyugodj békében!

Szerető húga, Erzsike, unokahúga, Katika és férje, Gerd. (10/5286-1)

Fájdalommal emlékezünk **FILEP EMÓD** fizikusra halálának első évfordulóján.

Sírig tartó ragaszkodó szereteted örökre a szívünkbe zártuk. *„Millióan tudnak nélküled élni, de egy nem, akit egyedül te őrözl. Ha nem vagy itt, hiányzol az időből már ma, és holnap, holtan mind-örökké.”*

Hat évtized „azt meséli, hogy nincs egy perc, mely egyedül megélné.” Szeretted. (10/5221-1)

Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk életünk legszomorúbb napjaira: november 14-ére, amikor 8 éve a nyárádselyei születésű **KOVÁCS RÁKHEL** és augusztus 4-én 2 éve drága édesapánk, **KOVÁCS ZSIGMOND** örökre eltávozott közülünk. Emléküket örökre megőriztük. Két fiuk: Laci és Misi, valamint azok családja. (1/5276)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a forrón szeretett édesanya, nagymama, testvér, nagynéni, közeli és távoli rokon, jó barát és szomszéd,

özvegy **GERGELY ÉVA ILDIKÓ** szül. Szócs volt tanítónő

életének 86. évében 2019. november 13-án rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 2019. november 15-én, pénteken 14 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben.

A gyászoló család. (13/5290-1)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

ALKALMAZUNK SOFÓRT ÁRUSZÁLLÍTÁSRA. Érdeklődni a 0743-119-998-as telefonszámon. (64219-1)

A TORDAI cég alkalmaz **ELADÓNÓT** hús- és hentesáruüzletébe. Tel. 0744-681-130. (21756-1)

A TORDAI VÁGÓHÍD alkalmaz **MÉSZÁROST, TÖLTŐNŐT TÖLTŐDÉBE** és a **BELESMŰHELYBE SZEMÉLYZETET.** Tel. 0744-644-026. (21756-1)

**TÉLI
REGÉK**
FOTÓKAMPANY
AZ ERDÉLY TV-BEN

TÉMA: ADVENT,
KARÁCSONY, SZILVESZTER
ERDÉLYI TÁJ, HANGULAT TÉLEN

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ ÉS CÍM:
2020. FEBRUÁR 10.
OFFICE@ERDELY.TV

FOTÓ:
ERŐS ERIKA

részletek: <https://www.facebook.com/erdelytv/>

Târgu Mureș 88,1 FM
Marosvásárhely

Bovata 102,1 FM
Szovata

r . a . d . i . o

Radio

Reghin 94,7 FM
Sădăreț

Sighișoara 104,3 FM
Segeș

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
- szőnyegmosás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

radio.kptv.ro

KPTV
THE ROCK STATION

radio.kptv.ro

MCA Health Care
ORVOSI LABORATÓRIUM

www.health-care.ro Tel/fax: 0365-882747
Marosvásárhely, Tulipán utca 25. szám

TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt páciensek, tájékoztatjuk Önöket, hogy Marosvásárhelyen, a Tulipán utca 25. szám alatt működő MCA Health Care orvosi laboratórium rendelkezik a Maros megyei egészségügyi biztossági pénztári alapról származó összeggel **ártámogatott (ingyenes)** orvosi analízisek elvégzésére! Ehhez szükséges küldőpapír a családorvostól/szakorvostól.

Az érdekelteket kérjük, hogy előjegyzés érdekében hívják a 0365-882-747-es telefonszámot hétfőtől péntekig 7–19 óra között, valamint szombaton 8–13 óra között.

Várjuk Önöket!

therezia

therezia smântână
fermentată
tețel

atlasfm all his radio

GREAT MUSIC FOR A GREAT CITY! 106.4 FM

TG. MUREȘ • MAROSVÁSÁRHELY

@AtlasFmMures

MAROS MEGYEI TANÁCS
MŰSZAKI IGAZGATÓSÁG
MUNKÁLTAKÖVETÉSI OSZTÁLY

KÖZLEMÉNY

A Maros Megyei Tanács értesíti az érdekelteket, hogy kérvényezte a környezetvédelmi engedély kibocsátását „A DJ153E megyei út szélesítése, DN15 - Marosbogát” projektre vonatkozóan, amelyet kivitelezésre javasoltak Marosbogát település területén, Maros megyében.

A javasolt projektre vonatkozó információkat tanulmányozni lehet a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség Marosvásárhely, Hídvég utca 10. szám alatti székhelyén, hétfőnként 9-15 óra között, keddtől péntekig 9-12 óra között, valamint a projekt tulajdonosának Marosvásárhely, Győzelem tér 1 sz. alatti székhelyén hétfőtől péntekig 8-16 óra között.

Az érdekeltek észrevételeiket benyújthatják naponta a Maros Megyei Környezetvédelmi Ügynökség Marosvásárhely, Hídvég utca 10. szám alatti székhelyén, hétfőnként 9-15 óra között, keddtől péntekig 9-12 óra között.

Az ELNÖK helyett
Szász Zoltán Tibor
megyemenedzser

Paul Cosma
FŐJEGYZŐ

Ovidiu Dancu
ALELNÖK

**Szilveszter Bulgáriában:
Albena**

Időpont: 2019.12.30. – 2020.01.02.

Szálloda:
PrimaSol
Ralitsa
Superior 3*

**Ár: 242
EUR/fő/3
éjszaka**

Ellátás:
all inclusive

Élő zene, medencehasználat az árban.

Részletek irodánkban!

Információk / foglalás irodánkban:
FAMILY HOLIDAY UTAZÁSI IRODA
Marosvásárhely, Tunsád utca 1/8.
Tel/fax: 0365.449.833
Mobil: 0749.922.887
E-mail: office@family-holiday.ro
Web: www.family-holiday.ro

**Szünetel a vízszolgáltatás
Marosvásárhelyen**

A marosvásárhelyi AQUASERV RT. értesíti a fogyasztókat, hogy a hálózaton végzendő beütemezett karbantartási-bővítési munkálatok miatt november 15-én 9–14 óra között (hozzátétőleges időpont) szünetel az ivóvíz-szolgáltatás Marosvásárhelyen, az Állomás téren, az 1., 2. 3. szám alatt, valamint a Lidl üzletben.

Felhívjuk a fogyasztók figyelmét, hogy a munkálatok befejeztével a rendszerben a víz elszíneződhet és lerakódásokat tartalmazhat, a kitisztulásáig csupán háztartási célokra alkalmas.

Az okozott kellemetlenségért szíves elnézésüket kérjük. Köszönjük a megértésüket.

A marosvásárhelyi Aquaserv Rt.